

בנק ישראל

הממונה על חוק חופש המידע

דוח שנתי - 2008

(מידע שוטף על בנק ישראל)

ירושלים - אייר התשס"ט - מאי 2009

בנק ישראל

הממונה על חוק חופש המידע

דוח שנתי - 2008

תוכן עניינים

- מען לפניות הציבור
- מנהלים בבנק ישראל
- תפקידי בנק ישראל:
- נגיד בנק ישראל
- הגופים המייעצים לבנק
- חטיבת המחקר
- חטיבת השווקים
- הפיקוח על הבנקים
- החטיבה למידע ולסטטיסטיקה
- חטיבת משאבי אנוש ומינהל
- החטיבה לטכנולוגיית המידע
- מחלקת המטבע
- חשבונות הבנק
- מינהל מילואות המדינה
- ריכוז נתונים על פניות הציבור לבנק ישראל
- תקציב הבנק לשנים 2007 ו-2008
- אתר האינטרנט של הבנק : **www.bankisrael.org.il**
- רשימת מאגרי המידע הרשומים על פי חוק הגנת הפרטיות התשמ"א-1981
- רשימת פרסומי בנק ישראל

מען לפניות הציבור

בנק ישראל:

קפלן 2, ת"ד 780 ירושלים 91007 טל': 02-6552211 פקס: 02-6528805
נחלת בנימין 69, ת"ד 1604 תל-אביב 61015 טל': 03-5640610 פקס: 03-5603518
יבנה 20, ת"ד 1604 תל-אביב 61015 טל': 03-5640610 פקס: 03-5661110
הממונה על חוק חופש המידע: ד"ר יוסי סעדון טל': 02-6552712 פקס: 02-65828812
דובר הבנק

אחראים על טיפול בפניות הציבור על פי חוק חופש המידע (לפי מחלקות):

חטיבת המחקר:	ד"ר מישל סטרבצינסקי	טל': 02-6552604	פקס: 02-6669613
חטיבת השווקים:	מר דוד אסולין	טל': 02-6552337	פקס: 02-6669337
החטיבה למידע ולסטטיסטיקה:	מר שלום הרשקו	טל': 02-6552518	פקס: 02-6552533
חטיבת הפיקוח על הבנקים:	עו"ד עודדה פרץ	טל': 02-6552680	פקס: 02-6669077
מחלקת המטבע:	מר ליאור ליכטמן	טל': 02-6552899	פקס: 02-6552743
מינהל מלוות המדינה:	מר חיים דרשן	טל': 03-5640779	פקס: 03-5600227
חטיבת משאבי אנוש ומנהל	גבי מיטל הראל	טל': 02-6552926	פקס: 02-6669126
החטיבה טכנולוגיית המידע	גבי אהובה בן-שלום	טל': 02-6552241	פקס: 02-6669241
חשבות הבנק	רו"ח ענת שבת	טל': 02-6552994	פקס: 02-6669194
הביקורת הפנימית	רו"ח שולה מישלי	טל': 02-6552748	פקס: 02-6552163
המחלקה המשפטית	עו"ד דורון סלובטיצקי	טל': 02-6552727	פקס: 02-6520858

היחידות הנותנות שירות לציבור:

דוברות והסברה כלכלית: טל: 02-6552712/3 פקס: 02-6669771

היחידה לפניות הציבור בפקוח על הבנקים: טל: 02-6552680 פקס: 02-6669077

הפקוח על הבנקים תחום יחסי בנק לקוח מידע והדרכה ללקוחות הבנקים:

http://www.bankisrael.org.il/deptdata/pikuah/publ_inq/pniyot.php

היחידה לפניות הציבור במינהל מלוות המדינה: טל: 03-5663366 פקס: 03-5603518

מידע על זכאות מלוות חובה ניתן לקבל באתר האינטרנט של בנק ישראל:

<https://app.boi.gov.il/wad/>

נחלת בנימין 69 תל-אביב

קבלת קהל: ימים א'-ה' בין השעות 08:00-13:30

קופות בנק ישראל: טל: 02-6552847 פקס: 02-6552036

רח' קפלן 2 ירושלים

קבלת קהל: ימים א'-ה' בין השעות 08:00-13:00

מענה קולי בנושא שערים יציגים: טל: 1212332999

מכל מקום בארץ במחיר שיחה מקומית

מרכז מבקרים לימודי: טל: 02-6552828

בימים אלו מוקם מרכז מבקרים לימודי חדש בבנק ישראל; מרכז המבקרים יפתח ביום העצמאות.

אתר בנק ישראל באינטרנט: www.bankisrael.org.il

מידע על חשבונות מוגבלים: בטלמסר: באינטרנט:

1212 332 755 <http://www.bankisrael.org.il/publheb/dataheb.htm>

מקומות בהם ניתן לעיין בהנחיות בנק ישראל פי חוק חופש המידע

ספריית בנק ישראל - קפלן 2, ירושלים טל': 02-6552720

הנהלת בנק ישראל

(מאי 2009)

חברי הנהלת הבנק

פרופ' סטנלי פישר - נגיד בנק ישראל

פרופ' צבי אקשטיין - משנה לנגיד

חזי כאלו – מנכ"ל

רוני חזקיהו - המפקח על הבנקים

ד"ר קרנית פלוג - מנהלת חטיבת המחקר

ד"ר עקיבא אופנבכר – חבר הנהלה, ראש אגף מוניטרי/פיננסי בחטיבת המחקר

בארי טאף - מנהל חטיבת השווקים

צחי פרנקוביץ' – מנהל החטיבה למידע ולסטטיסטיקה

רפאל לנקרי – מנהל חטיבת משאבי אנוש ומינהל והממונה על החשבות ומערכות התשלומים

עו"ד טידה שמיר - היועצת המשפטית, מנהלת המחלקה המשפטית

מרדכי פיין - ממונה על מחלקת המטבע

רו"ח שולה מישלי - המבקרת הפנימית

מטה הנגיד

אדי אזולאי - ראש המטה לנגיד

ד"ר אוהד בר-אפרת – ראש אגף להפצת מידע ולקשרים בינלאומיים

ד"ר יוסי סעדון - דובר הבנק

תפקידי בנק ישראל

לאחר קום המדינה נדונה במשרד האוצר שאלת הקמתו של בנק מרכזי, שכינויו אז – הבנק הממלכתי. בלחץ המאורעות נדחה הדבר, אך הצורך המיידי לבעיית הנפקת המטבע של המדינה הצעירה זירז את חקיקת "פקודת שטרי בנק, תש"ח-1948". הפקודה הסדירה את הסמכות להנפיק שטרי כסף באמנה בין הממשלה ו"בנק אנגלו-פלשתינה" – לימים "בנק לאומי לישראל".

חוק בנק ישראל התשי"ד-1954 אושר בכנסת ב-24 באוגוסט 1954, ונכנס לתוקפו ב-1 בדצמבר של אותה שנה. עם הקמת בנק ישראל הועברו אליו מחלקת ההוצאה מ"בנק לאומי לישראל" ויחידת המפקח על הבנקים ממשרד האוצר. הפיקוח על מטבע חוץ הועבר לבנק ישראל בשנת 1978.

סעיף 3 של חוק בנק ישראל קובע את תפקידי הבנק:

3. תפקידי הבנק

תפקידי של הבנק יהיו לנהל, להסדיר ולכוון את מערכת המטבע וכן להסדיר ולכוון את מערכת האשראי והבנקאות בישראל, בהתאם למדיניות הכלכלית של הממשלה ולהוראות חוק זה, על מנת לקדם באמצעים מוניטריים –

(1) ייצוב ערכו של המטבע בישראל ומחוץ לישראל;

(2) רמה גבוהה של ייצור, תעסוקה, הכנסה לאומית והשקעות הון בישראל.

תפקידים נוספים של הבנק הם:

1. פיקוח על הבנקים.
2. ניהול יתרות מטבע החוץ של המדינה והשקעתן; פיתוח שוק מטבע החוץ והסדרתו.
3. ניהול מילווה המדינה וביצוע פעולות הממשלה בשוק ההון.
4. ייעוץ כלכלי לממשלה ומחקר בסוגיות מקרו-כלכלה וחברה.
5. פיתוח השווקים הפיננסיים.
6. הנפקת המטבע והבטחת אספקה סדירה של מזומנים במשק.
7. מתן שירותי בנקאות לממשלה.
8. להסדיר את מערכות התשלומים והסליקה במשק במטרה להבטיח את יעילותם ויציבותם.

החל משנות השמונים ועד היום מתנהל בבנק ישראל תהליך התייעלות נרחב, ומספר העובדים צומצם בכשליש. תהליך זה התאפשר הודות ליעול שיטות העבודה ולשיפור המחשוב בבנק, וכן הודות לרפורמות שזים הבנק בשוקי ההון והכספים, שהפחיתו את מעורבותו ואת מעורבות הממשלה בהכוונת האשראי במשק. כן צומצמה משמעותית מחלקת מינהל מילווה המדינה, עקב הצטמצמות המלאי של מילווה החובה ובקרב מחלקה זו תיסגר. במהלך שנת 2008 בוצע בבנק מהלך של רה-ארגון במסגרתו בוטלו ואוחדו חלק מהמחלקות לחטיבות וזאת על מנת להתאים את בנק ישראל לסטנדרטים המקובלים בבנקים מרכזיים מובילים בעולם.

בבנק ישראל כיום 684 משרות (מלאות מצטברות, נכון ל-מאי 2009).

נגיד בנק ישראל

חוק בנק ישראל מדגיש את עצמאותו של הבנק. לכן מתמנה הנגיד בידי נשיא המדינה, על פי המלצת הממשלה, לתקופת כהונה של חמש שנים.

הנגיד מופקד על ניהולו של בנק ישראל, ומתווה את המדיניות בתחומים השונים שבאחריות הבנק – המדיניות המוניטרית, מדיניות שער החליפין, ניהול יתרות מטבע החוץ, הנפקת המטבע, רישוי לבנקים ועוד.

הנגיד משמש, על פי החוק, גם יועץ כלכלי לממשלה, ולפיכך הוא משתתף בישיבות ועדת השרים לענייני כלכלה ובדיוניה הכלכליים החשובים של הממשלה.

הגופים המייעצים לבנק

לצד הגופים הפועלים בתוך הבנק, מסייעות לפעולות הבנק מספר ועדות ציבוריות בנושאים שונים:

על פי החוק ממנה הממשלה לבנק ישראל ועדה מייעצת ומועצה מייעצת לתקופה של שנתיים.
הוועדה המייעצת מונה אחד עשר חברים, שלפחות שבעה מהם אינם עובדים של תאגיד בנקאי. החוק מחייב להיוועץ בה בעניין קביעת שיעורי הנזילות והשינויים בהם.

המועצה המייעצת מורכבת מחברי הוועדה המייעצת ומעוד עשרה חברים. לפחות עשרה מחברי המועצה המייעצת אינם עובדים של תאגיד בנקאי. אין למנות לתפקידים אלה עובדי מדינה, ונהוג למנות חברים מענפי משק שונים. המועצה והוועדה מקיימות דיונים על מצב המשק ועל המדיניות הכלכלית. בדיונים מוצגות סקירות של הנגיד והמנהלים בבנק ישראל. החברים במועצה ובוועדה מעלים בפני ראשי הבנק את עמדותיהם בנושאים אלו.

הוועדה לתכנון שטרי כסף, מעות ומטבעות זיכרון ממונה בידי נגיד בנק ישראל, ומייעצת לו בענייני עיצוב השטרות והמטבעות. חבריה הם מומחים מתחומי המשפט, הארכיאולוגיה, הנומיסמטיקה, העיצוב, האדריכלות, ההיסטוריה, העיתונות ועוד.

ועדה מייעצת לענייני בנקאות הוועדה המייעצת ממונה ע"י נגיד בנק ישראל ע"מ לייעץ לו ולמפקח על הבנקים בעניינים הנוגעים לעסקי בנקאות. הועדה מורכבת מחברים שהנגיד ממנה. בועדה חברים נציג של משרד האוצר ונציג לקוחות הבנקים. דיוניה של הוועדה או של ועדת משנה שלה הם סודיים.

ועדת רשיונות הוועדה משמשת כוועדה מייעצת לענייני רישוי בנקאי ומונה חמישה חברים, מבין חברי הוועדה המייעצת שאותם ממנה הנגיד. הנגיד רשאי, לפי שיקול דעתו, ולאחר התייעצות בוועדת רשיונות לתת לחברה שהתאגדה בישראל ושאינה חברה פרטית, רשיון מוסד בנקאי ולתאגיד תושב חוץ – רשיון בנק חוץ.

חטיבת המחקר

תפקידי מחלקת המחקר בשנים 2008 ו-2009

במסגרת המטלות השוטפות, עוסקת המחלקה בעיקר בתחומים האלה:

- תפקידה המרכזי של מחלקת המחקר בבנק הוא סיוע לנגיד במילוי תפקידו כיועץ הכלכלי לממשלה ובעיצוב המדיניות המוניטרית. מחקריהם של כלכלני המחלקה עוסקים בקשת רחבה של תחומים: מדיניות מוניטרית, שוק ההון, מאזן התשלומים, המחירים, ענפי המשק, שוק העבודה, עוני ומדיניות חברתית, תקציב הממשלה, מדיניות הכלכלית ועוד.

- הניתוחים השוטפים והמחקר הכלכלי מתנהלים בשלושה אפיקים עיקריים:

מעקב אחר ההתפתחויות השוטפות במשק וניתוחן - תוצאות מעקב זה מתפרסמות, בעיקר בדוחות השנתיים של בנק ישראל, המוגשים לממשלה ולכנסת על פי חוק בנק ישראל, וכן בסקירה הרבעונית של ההתפתחויות הכלכליות ובדוח האינפלציה הרבעוני. חטיבת המחקר עורכת גם סקר חברות רבעוני בכ-300 מפעלי תעשייה וב-330 חברות מענפי משק אחרים, וכן מפרסמת, אחת לחודש, את המדד המשולב למצב המשק שמטרתו לעקוב אחר הפעילות הריאלית.

הצעות למדיניות כלכלית - כלכלני החטיבה נוטלים חלק בגיבוש המדיניות הכלכלית ובהכנת תחזיות לטווח הביניים וניתוח רב-שנתי של תקציב הממשלה – המתפרסמים בדוחות השוטפים ובדו"ח בנק ישראל. כן יוזמת החטיבה הצעות למדיניות כלכלית בהתאם לצרכיו המשתנים של המשק. דוגמאות לכך הן השתתפות בהכנת התוכנית לייצוב המשק ב-1985, גיבוש התפיסה הכלכלית של התוכנית לקליטת העלייה של שנות התשעים, הרפורמות בשוקי הכספים וההון, המלצות למדיניות כלכלית לשנים 2003 עד 2008, התכנית להקטנת העוני, הצעות ליישום מס הכנסה שלילי בישראל ולאחרונה הצעות למדיניות רצויה כתגובה למשבר הפיננסי שהתרחש ב-2008 בעולם. נוסף על כך, משתתפים חברי החטיבה בוועדות ציבוריות. דוגמאות לכך מהשנים האחרונות הן ועדת ברודט בתחום הביטחון, הוועדה לבחינת מערכת ההשכלה הגבוהה, והוועדה למדידת העוני. כלכלני החטיבה משתתפים גם בפורומים כלליים כגון הצוות המקרו-כלכלי של כנס קיסריה או הפורומים במסגרת תהליך ההצטרפות ל-OECD. כן בוחנים כלכלני החטיבה הצעות מדיניות של גופים אחרים במשק, לשם קביעת עמדתו של בנק ישראל לגבי הצעות אלו. בשנים 2008 ו-2009 משתתפים כלכלני המחלקה בפורום האג'נדה הכלכלית – כולל ניהול הפורום המחקרי, המופקד על ביצוע מחקר המעקב של מס הכנסה שלילי.

מחקר בסיסי - כלכלני החטיבה חוקרים סוגיות שונות על כלכלת ישראל. מחקרים אלו מתפרסמים באופן שוטף בסדרה "מאמרים לדיון", בכתב העת "סקר בנק ישראל" ובכתב עת בינלאומי, ה-Israel Economic Review. חלק מהעבודות מפורסמות בכתבי עת נוספים בארץ, כגון הרבעון לכלכלה, ובכתבי עת בחו"ל. כמו-כן מארגנת החטיבה כנסים מקצועיים; בשנת 2008 מתוכננים שני כנסים: כנס אחד בתחום המודלים המוניטאריים, והשני בתחום שוק העבודה.

חטיבת השווקים

תפקידי חטיבת השווקים הם:

א. **ישום המדיניות המוניטארית של הבנק ומדיניות שער החליפין**

המדיניות המוניטארית שקובע בנק ישראל מיושמת על ידי **חטיבת השווקים** באמצעות מיגוון של מכשירים מוניטריים - מכרזים מוניטריים, מכרזי מק"ם ומכרזי ריפו - וכן באמצעות פעילות בעת הצורך במסחר במק"ם ובאג"ח בבורסה לניירות ערך:

מכרזי פיקדונות ו/או הלוואות לבנקים - אלה משמשים כלי מדיניות עיקרי, בזכות הדיוק והמהירות המאפיינים את השפעתם. באמצעותם יכול בנק ישראל להשפיע על כמות הכסף ועל הריבית לטווח קצר בשוק הכספים, וכן למנוע תנודות לא-רצויות של בסיס הכסף כתוצאה מריכוז זמני של פעולות כספיות של הממשלה (גביית מסים מהציבור, גיוס הון, או תשלומים בישראל). המכרזים המוניטריים המוצעים לבנקים הם לתקופות קצובות של יום ושבוע. כנגד הלוואות מוניטריות מעמידים הבנקים ביטחונות של אג"ח ממשלתיות ומק"ם.

הלוואה ליום אחד - החל מיום 1.9.05 מעמיד בנק ישראל לתאגידים הבנקאיים חלון להלוואה מוניטארית ללא מכסה, בריבית העומדת כיום על 0.25 אחוז מעל ריבית בנק ישראל. ההלוואה ניתנת ליום אחד (overnight), כנגד ביטחונות, ונפרעת אוטומטית ביום העסקים הבא.

פיקדון ליום אחד - החל מיום 1.9.05 מעמיד בנק ישראל לתאגידים הבנקאיים חלון לפיקדון בשקלים ללא מכסה, בריבית העומדת כיום על 0.25 אחוז מתחת לריבית בנק ישראל, הפקדון הוא ליום אחד (overnight) ונפרע אוטומטית ביום העסקים הבא.

מילווה קצר מועד (מק"ם) - זהו נייר ערך שבנק ישראל מנפיק לתקופות קצרות (עד שנה) כדי להשפיע על בסיס הכסף ועל הריבית בשוק הכספים. מכירת מק"ם לציבור מקטינה את בסיס הכסף, ולכן פועלת לריסון הפעילות והאינפלציה, ואילו רכישת מק"ם על ידי בנק ישראל, או פדיון מק"ם על ידי הציבור, מזרימים כסף לשוק, ובכך מעודדים את הפעילות המשקית. מבחינת ההשפעה על בסיס הכסף מכשיר זה דומה למכרזי הפיקדונות לבנקים, אולם כיוון שהוא מונפק לציבור הרחב, ותשואתו נקבעת על פי המסחר בבורסה, היא מבטאת את ציפיות הציבור לאינפלציה בעתיד ולשינויים במדיניות המוניטארית. מידע זה מהשווקים מסייע לבנק ישראל בתכנון צעדיו המוניטריים.

ריפו - החל מ-17.10.07 בנק ישראל מבצע עסקאות מסוג "ריפו" בשוק ההון. זאת באמצעות מכרז, שבמסגרתו הבנק רוכש אג"ח ממשלתיות ומק"ם מגופים מוסדיים ותאגידים בנקיים ומוכר אותם בחזרה כעבור שבוע במחיר שנקבע מראש. (להבדיל ממכרזי הריפו שבנק ישראל ביצע בשנים 2004–2006, אשר בהם הוא מכר מק"ם ורכש אותו בחזרה כעבור שבוע). הריפו הוא אחד המכשירים הפיננסיים החשובים ביותר בשווקים הבין-לאומיים, ומספר העסקאות הנקשרות באמצעותו בשווקים המפותחים גדל בהתמדה. עסקאות מסוג "ריפו" הן אחד הכלים החשובים לניהול מדיניות הריבית על ידי בנקים מרכזיים במדינות רבות.

פעילות באג"ח בבורסה לניירות ערך - החל מה-17/2/09, פועל בנק ישראל בשוק הפתוח ומבצע פעילות באג"ח ממשלתיות מסוגים שונים ולתקופות שונות לפדיון בשוק המשני. מטרתה של פעילות זו היא הקלת תנאי האשראי במשק. בנק ישראל מעריך כי פעילות זו תגביר את האפקטיביות של המדיניות המוניטארית ואת עמידותו של המשק הישראלי בפני ההשלכות השליליות של המשבר הכלכלי העולמי.

חטיבת השווקים מבצעת את מדיניות שער חליפין: האסטרטגיה שנוקט בנק ישראל בשוק מטבע החוץ היא אי-התערבות בקביעת שער החליפין, על רקע תפקודו התקין של השוק. משמעות הדבר היא מתן אפשרות לשער החליפין להשתנות באורח שוטף בהתאם לשינויים בסביבה הכלכלית, שמשמעותה מתן ביטוי לכוחות השוק. המסחר במטבע חוץ מתנהל בין הבנקים לבין הלקוחות ובין הבנקים לבין עצמם. בכל יום עסקים במטבע חוץ מפרסם בנק ישראל את שערי החליפין היציגים של השקל מול מטבעות זרים. שערים יציגים אלה מבוססים על השערים השוררים בשוק בעת קביעתם. ראוי לציין, כי השער היציג הוא אינדיקטור לשער החליפין השורר במשק, אך אין לו מעמד מחייב על פי דין. לפיכך רשאים צדדים בעסקאות הצמודות למטבע חוץ לבצען בכל שער חליפין המוסכם ביניהם.

ניהול יתרות המט"ח של מדינת ישראל

היתרות נחוצות כדי לספק נזילות בעת הצורך, בין היתר כדי לממן את פירעון החוב, הוצאות חריגות של הממשלה על יבוא בשעת חירום, פעילויות בעטיו של משבר פיננסי, או פעילות מוניטרית. לרמה נאותה של היתרות נודעת חשיבות גם מבחינת מעמדו הבינלאומי של המשק. בניהול היתרות נוקט בנק ישראל, בדומה לבנקים מרכזיים אחרים, גישה זהירה, המכוונת לשלושה יעדים: שמירה על רמת נזילות גבוהה; מזעור הסיכונים הפיננסיים וסיכוני האשראי לסוגיהם; שמירה על כוח הקנייה של יתרות מטבע החוץ והשגת תשואה נאותה על ההשקעות. לפיכך מושקעות היתרות בעיקר בנכסים סחירים בעלי אופק השקעה ממוצע קצר יחסית, ובעלי סיכון אשראי נמוך, והכל בכפוף לחוק בנק ישראל. ההרכב המטבעי של היתרות נקבע על פי השימושים הצפויים של היתרות.

לנוכח צורכי המשק, על רקע הצמיחה המהירה בתוצר בשנים האחרונות, והשתלבותו ההולכת וגדלה בכלכלה העולמית ובמערכת הפיננסית הגלובאלית החל ב"ב-24/03/08 בהפעלת תכנית להגדלת רמת יתרות המט"ח באמצעות רכישות של מטבע חוץ במהלך המסחר. התנאים ששרו אז ושוררים גם כיום מאפשרים לבנק ישראל להגדיל את יתרות המט"ח באופן שקול ועקבי עם יעדי מדיניות הריבית של בנק ישראל וזאת, תוך חיזוק היציבות והחוסן של המערכת הפיננסית והמשק. רכישות מטבע החוץ ע"י בנק ישראל מבוצעות בצורה שמונעת השלכות לא רצויות על התפתחות שער החליפין של השקל וממזערות כל הפרעה אפשרית במנגנון השוק.

עם תחילת תכנית הרכישות רמת היתרות עמדה על 28 מיליארד דולר ובסוף 2008 על 42 מיליארד דולר. קצב הרכישות כיום הוא כ-100 מיליון דולר בממוצע ליום. בסוף 2008, עודכן גודל היתרות הרצוי ל-44-40 מיליארד דולר. בנק ישראל ממשיך לבחון את התכנית מעת לעת, תוך התחשבות בתנאי השוק המשתנים.

ב. שמירה על התפקוד התקין של שוק המט"ח ושוק האג"ח חטיבת השווקים מנטרת את שוק המט"ח, שוק אג"ח ושוק ני"ע המקומיים באמצעות איסוף מידע מהמסחר בשווקים אלו (כולל מידע רציף) ובנית מדדים לתקינות השווקים.

בנוסף מספקת מספקת החטיבה שירותים במט"ח לבנקים המסחריים כמו ניהול חשבונות.

יעדים לשנת 2009

א. **ביזור המשרד הקדמי, אמצעי ואחורי:** משימה רב-שנתית שבסיומה תיושם מערכת מחשב חדשה עבור שלושת משרדי החטיבה: הקדמי, האמצעי ואחורי. צפוי שההטמעה תסתיים בשנת 2010.

ב. **פיתוח ושכלול כלים מוניטריים חדשים:** ביצוע כלים חדשים שיושמו ובחינת כלים חדשים לפי הצורך.

- ג. **שיכלול ופיתוח שווקים פיננסיים בישראל:** המשך העבודה על פיתוח שוק הריפו בארץ הן בערוץ הבילטרלי והן בבורסה כמסלקה מרכזית. פיתוח ושכלול שוק ההון על-ידי בחינת כלים חדשים והכנת תוכנית להטמעתם במידת הצורך.
- ד. **שיפור ההיערכות לשעת חירום** ותכנון המשכיות עסקית בחטיבה בהתאם להיערכות הבנק.
- ו. **שיתוף פעולה עם משרד האוצר בנושא טיפול במשבר הפיננסי:** בשנת 2009 צפוי שמנהלי/כלכלני החטיבה ימשיכו להשתתף בצוותים שבוחנים את דרכי הטיפול במשבר (חלקם בשיתוף עם האוצר).
- ז. **המשך ישום הרה ארגון:** במסגרתו תשלם החטיבה את קבלת כל הפונקציות לצורך ישום המדיניות המוניטרית. כמו כן, החטיבה תשדרג את המערכות הקיימות בתחום זה.

הפיקוח על הבנקים

יעדיו של הפיקוח על הבנקים לשנת 2008 הם: שמירה על כספם של המפקידים (Safety), שמירה על יציבותה וחוסנה של המערכת הבנקאית בסביבה כלכלית משתנה, בתנאי משבר ובשעת חירום (Stability) וחתימה להגברת התחרותיות והיעילות בענף ושמירת ההוגנות של הבנקים כלפי לקוחותיהם (Structure).

1. שמירה על כספם של המפקידים ועל יציבות המערכת הבנקאית

כאמור, יעד מרכזי של הפיקוח על הבנקים הוא שמירה על כספם של המפקידים (היבט מיקרו-כלכלי) ושמירה על יציבותה וחוסנה של המערכת הבנקאית בסביבה כלכלית משתנה (היבט מקרו-כלכלי). לפעילות המתמדת והשוטפת שהפיקוח על הבנקים נוקט להשגת יעדים אלה, כגון אימוץ באזל II, נוספו השנה, בעקבות המשבר הפיננסי והריאלי שפקד את העולם ושלא פסח על המשק הישראלי, גם שורה של פעולות מיוחדות.

א. התמודדות הפיקוח על הבנקים עם המשבר הפיננסי והריאלי

במהלך שנת 2008, ובעיקר במחצית השנייה שלה, נדרש הפיקוח על הבנקים למספר נושאים מרכזיים בהיבטי השמירה על יציבות המערכת הבנקאית, לאור המשבר הפיננסי והריאלי בארץ ובעולם. כך, נדרשו הבנקים להגביר את התדירות של חלק מהדיווחים הקיימים לפיקוח על הבנקים ולהמציא דיווחים חדשים במספר נושאים הצפויים להיות מושפעים מהמשבר.

דיווחים אודות חשיפות למוסדות פיננסיים זרים

במהלך חודש ספטמבר 2008, עם התפשטות המשבר הפיננסי בארה"ב לכלכלה הגלובלית, נדרשו הבנקים להגדיל את תדירות הדיווח לפיקוח על הבנקים לתדירות דו-שבועית, על חשיפתם למוסדות פיננסיים זרים במקרים בהם החשיפה עולה על אחוז מסוים מהונו העצמי של הבנק. בנוסף נדרשו הבנקים לדווח באופן מידי על מוסד פיננסי זר שהבנק חשוף אליו, שלגביו התעוררו אינדיקציות שליליות.

דיווחים על חשיפות גדולות (לא למוסדות פיננסיים זרים) אשר מושפעות מהמשבר בעולם

הבנקים נדרשו לסרוק, למפות ולהעריך את החשיפות לגופים החשופים במישרין או בעקיפין למשבר ושאנם נמנים על מוסדות פיננסיים זרים. רשימה זו כוללת, בין השאר, גופים פיננסיים בישראל, גופים הרגישים לשינויים ביציבות השווקים בחו"ל, גופים הרגישים לשינויים בשוק ההון וגופים שערבויות או בטוחות שהועמדו כנגד חבותם לבנק חשופות בעצמן לשווקים במשבר.

דיווח אודות חשיפותיהם של הלקוחות הגדולים לגופים חוץ בנקאיים

הבנקים נדרשו לדווח מיוחד לגבי חשיפות של הלווים הגדולים (על בסיס קבוצתי) לגופים חוץ בנקאיים. הדיווח המיוחד כולל את יתרת האג"ח שהונפקו לציבור ואת היקף החובות לגופים אחרים, תוך חלוקה לטווח פירעון קצר (במהלך השנה השוטפת) וטווח פירעון ארוך יותר ותוך ציון המקורות להחזר החובות.

דיווחים אודות לקוחות גדולים בעלי אינדיקציות שליליות

הבנקים נדרשו לדווח למפקח על הבנקים לגבי כל לווה שהנפיק אג"ח, אשר לפחות אחת מסדרות האג"ח שהונפקו על ידו נסחרת בתשואה לפדיון נטו הגבוהה מ-15%, ואשר חבותו נטו עולה על אחוז מסוים מבסיס ההון של הבנק או עולה על סכום מסוים. הדוח מפרט את חבות הלקוח, דירוג האשראי של הלקוח וסיווגו נכון למועד הבדיקה וכן את פרטי בדיקת הלווה ותוצאותיה שתתייחס להשפעת חובותיו החוץ בנקאיים על יכולתו לעמוד בהתחייבויותיו כלפי הבנק באמצעות ניתוח מפורט של כושר ההחזר של הלווה.

דיווחים אודות חשיפות בשוק ההון

הבנקים נדרשו לדווח למפקח על הבנקים לגבי כל החשיפות שנובעות מפעילות בשוק הון, בהן חשיפת האשראי, עולה על אחוז מסוים מבסיס הון הבנק. פעילות בשוק ההון כוללת, בין השאר, אשראי לפעילות בניירות ערך (לרבות נגזרים) הנסחרים בבורסות בישראל ובחו"ל, עסקאות שורט, עסקאות בנגזרים OTC ועוד. כמו כן, על הבנק לדווח, על כל לווה הפעיל בשוק בהון, אשר במהלך 30 ימי העסקים האחרונים עד למועד הדיווח חרג מהמסגרת או מהיקף החשיפה (בניכוי ביטחונות) המאושרת, בסכום מסוים ומעלה, במשך 7 ימי עסקים.

הערכת איכות האשראי שניתן למימון רכישת אמצעי שליטה

1. לנוכח הפערים המשמעותיים שנוצרו לאחרונה בין שווי הביטחונות לפי מחירי ניירות הערך בבורסה לבין האשראי שניתן לחלק מלווי הבנק לרכישת אמצעי שליטה, נוצר צורך, לדעת הפיקוח על הבנקים, לבחון במשנה זהירות את הצורך בסיווג האשראי האמור כחבות בעייתית או לבצע הפרשות בגין אשראי זה. לאור זאת, הבנקים התבקשו לבצע בדיקה מקיפה, באמצעות יחידת בקרת אשראי (או יחידה בלתי תלויה אחרת מחוץ לקו העסקים), לגבי כל הלווים שקיבלו אשראי למימון רכישת אמצעי שליטה שיתרתו עולה על סכום מסוים, לרבות אשראי לרכישת אמצעי שליטה בחברות שאינן נסחרות.

2. בנוסף להכבדה בכמות ואיכות הדיווחים שהבנקים נדרשים לדווח, הרחיב הפיקוח על הבנקים את ניתוח הסיכונים השונים בתאגידים הבנקאיים, תוך דגש על פעילות הנוסטרו, הנזילות והאשראי. גם, הורחב ניתוח היערכות הבנקים לשינויים העסקיים כתוצאה מהמשבר הפיננסי, כפי שבאה לידי ביטוי באסטרטגיה ובמדיניות של התאגידים הבנקאיים. בנוסף, נעשו בדיקות של השפעת המשבר הפיננסי על תוכניות הלימות ההון של הבנקים ועמידתם ביעדים שהוצבו על ידי הדירקטוריונים השונים. כמו כן, ננקטו פעולות לאיתור מוקדי סיכון אפשריים באשראי הבנקאי, וביניהן ביצוע מעקב שוטף אחר התפתחויות בתיק האשראי וטיפול בבעיות ספציפיות שזוהו.

3. בתוך כך, הוגברה הנוכחות של הפיקוח על הבנקים בתאגידים הבנקאיים, הועבר מסר של זהירות בכל הקשור לפעילות הנוסטרו של הבנק, וכן בדבר הצורך לשמור על יחסי נזילות נאותים ביחס לפעילות השוטפת.

במהלך שנת 2008 התנהלה גם הפעילות של יחידת הקשרים הבינלאומיים בפיקוח על הבנקים בצל המשבר הפיננסי הגלובלי. פעילות זו כללה, בין השאר, מעקב והפצת מידע לגורמים המקצועיים בפיקוח על הבנקים בקשר עם ההתפתחויות השליליות בחו"ל, כולל מעקב ומידע על מוסדות פיננסיים בעולם שמערכת הבנקאות הישראלית חשופה עליהם. כמו כן, היחידה עקבה מקרוב אחר ההתייחסות הבינלאומית לשינויים בהסדרה הפרטנית ובפיקוח היציבותי כתוצאה מהמשבר. במקביל, עסקה היחידה בעדכון הגורמים המקצועיים בפיקוח על הבנקים על תוכניות ההצלה ומדיניות ההגנה שנקטו מדינות שונות על מנת לשקם את מצבם הפיננסי.

בנוסף, הוקמו בפיקוח על הבנקים צוותים ייעודיים למשבר הפיננסי שבחלקם הקיפו חטיבות אחרות בבנק ישראל ובחלקם היו צוותים בין משרדיים.

ב. הפעילות השוטפת

הפעילויות הקשורות לשמירת היציבות של המערכת הבנקאית ושמירה על כספם של המפקידים מתנהלות במסגרת העבודה השוטפת של יחידות הפיקוח על הבנקים. כך, **אגף ההערכה המוסדית והרישוי** (Off site examination) מרכז ומגבש הערכות תקופתיות של הפיקוח על הבנקים על מידת יציבותם וחוסנם של התאגידים הבנקאיים (כולל תאגידי עזר, חברות בנות בנקאיות וסניפים בחו"ל). היחידות, המרכיבות את האגף, עוקבות אחר התאגידים הבנקאיים, אחר שינוי בתמהיל פעילויותיהם, ואחר מידת חשיפתם למכלול הסיכונים הבנקאיים וגורמי הרווח וההפסד. יחידה נוספת עוסקת בתחום הרישוי, המטפל בבקשות הטעונות רישוי של נגיד בנק ישראל או של המפקח על הבנקים (בדיקת מועמדים לשליטה או להחזקת אמצעי שליטה בתאגידים בנקאיים, הקמת חברות בנות, מדיניות סינוף, פעילות בנקים זרים בישראל וכיו"ב).

אגף הביקורת (on site examination) מוציא אל הפועל את הליכי הביקורת אשר נועדו לוודא ניהול בנקאי תקין, הכולל, בין השאר, עמידה בהוראות המפקח בתחומים המבוקרים ובהוראות החוק הנוגעות לתחומי הפעילות הבנקאית. דוחות הביקורת מתריעים על הליקויים שהתגלו ומגדירים יעדים ולוחות זמנים לתיקונם.

הסדרת הפעילות הבנקאית, המתבצעת על ידי **אגף המדיניות וההסדרה** בפיקוח על הבנקים, היא כלי מרכזי של הפיקוח על הבנקים להנחיית המוסדות הבנקאיים בדבר אופן התנהלותם בנושאים השונים. הוראות ההסדרה מכוונות להביא לניהול תקין וזהיר של התאגידים הבנקאיים, להסדיר את פעילות הדירקטוריון והנהלת הבנק, לחזק את מערכי ניהול הסיכונים והבקורות הפנימיים ולשפר את מערכות הדיווח הפנימי והחיצוני לציבור. עבודת ההסדרה מושתתת על עיבוד וניתוח של המידע, המגיע לפיקוח על הבנקים ממקורות שונים בדגש על המערכת הבנקאית והתפתחויות רגולטוריות בחו"ל, ומתורגם להנחיות ולכללי התנהגות המוטלים על הבנקים. אלה נאספים בקובצי "הוראות ניהול בנקאי תקין", "הוראות הדיווח לציבור" ו"הוראות הדיווח לפיקוח על הבנקים".

4. במהלך שנת 2008 המשיך הפיקוח על הבנקים, באמצעות **צוות באזל II** במשימת אימוץ והטמעת המתודולוגיות של באזל II לקראת יישומן המלא במערכת הבנקאות בישראל עד ל-31 בדצמבר 2009.

5. ב-31 בדצמבר 2008 פרסם המפקח על הבנקים הוראת שעה בנושא: "מסגרת עבודה למדידה והלימות הון" המבוססת על המלצות וועדת באזל בנושא התכנסות בינלאומית למדידת הון ולתקני הון, שפורסמו ביוני 2006. מסגרת העבודה כוללת את התקן הבינלאומי בנושא הלימות הון, וכן תקנים בנושאי ניהול סיכונים וממשל תאגידי.

6. יישום המלצות באזל יתרום תרומה משמעותית ביותר ליציבות המערכת הבנקאית בישראל:

- ההוראה תאיץ אימוץ של שיטות ניהול סיכונים משופרות כך שדרישות ההון יהיו רגישות יותר לפרופיל הסיכון של התאגיד הבנקאי.
- ההוראה תיצור התאמה גבוהה יותר בין פרופיל תיק האשראי, הרכב הלקוחות, דירוגם ואופיים לבין ההון שיוקצה מנגד.
- ההוראה כוללת, לראשונה, דרישה להקצאת הון כנגד הסיכונים התפעוליים בבנק.

- התאגידים הבנקאיים נדרשים לקיים תהליכים פנימיים להקצאת הון בגין שאר הסיכונים לרבות סיכון ריכוזיות, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, ועוד.

7. בנוסף, הנחיות באזל II מגדירות מסגרת משופרת לעבודת הפיקוח על הבנקים :

- מסגרת העבודה לפיקוח ממוקד סיכון באה ליישם מתודולוגיה מובנית, מקיפה וצופה פני עתיד להערכה של פרופיל הסיכונים של תאגיד בנקאי, באופן שיאפשר התמקדות הפיקוח על הבנקים בתחומים בעלי הסיכון הגדול ביותר לתאגיד הבנקאי.
- המתודולוגיה מבוססת על הערכה מפורטת של הסיכונים המובנים אליהם חשוף התאגיד הבנקאי ושל איכות ואפקטיביות תהליכי ומערכות הממשל התאגידי, ניהול הסיכונים והבקורות הפנימיות שלו.

יחידת המחקר של הפיקוח על הבנקים, שהינה חלק מאגף המדיניות וההסדרה, עוסקת בכתיבת עבודות מחקר בנושאים הקשורים במישרין בבנקאות ובפרסומן בניירות לדיון (מאמרים לדיון) או בכתבי עת בארץ ובעולם. כך במהלך 2008 פורסמה העבודה "מאפייני הפירמות העסקיות בעלות חבות לבנקים ושהנפיקו אג"ח בשנים האחרונות בבורסה לניירות ערך בת"א", מאמר לדיון 08.01, שנכתבה ע"י פרופסור דוד רוטנברג ומיכל זילברברג. כמו כן פורסמה ב-Journal of Banking and Finance 32 (2008) עבודתם של פרופסור דוד רוטנברג ופרופסור יורם לנדסקרונר "Loan Pricing under Basel II in an imperfectly competitive banking market". בנוסף, יחידת המחקר כתבה את הסקירה השנתית של המפקח לשנת 2007, שמטרתה תיאור ההתפתחויות העיקריות במערכת הבנקאות לאחר מעשה בראייה שנתית וארוכת טווח והפצתה בארץ ובחו"ל. כמו כן, נכתבו במהלך 2008 ניירות עמדה על פי בקשת הנגיד, המפקח או אדם מטעם, שמטרתם לספק בסיס תיאורטי, תוך שילוב של ניסיון העבר בארץ ובחו"ל, בנושאים שוטפים העומדים על סדר היום של הפיקוח על הבנקים. בנוסף, השתתפו כלכלני היחידה בצוותים מחלקתיים ובין מחלקתיים בנושאים שונים הקשורים בעיקר למשבר הכלכלי. כמו כן, עסקה היחידה בניהול קשרים עם גורמים בינלאומיים ובהכנת חומר על מערכת הבנקאות הישראלית והצגתו בפני גורמים בינלאומיים. מתפקידה של היחידה לעסוק באיתור שוטף וניתוח סיכונים מערכתיים, לרבות ביצוע תרחישי קיצון מערכתיים, באיתור וניטור (monitoring) של איומים על יציבותה של המערכת ועל ביצועיה, עוד בהתהוותם. כך גם לעסוק בפיתוח כלים לניתוח כלכלי לצורך הערכת מצב הבנקים ותוצאות פעילותם במטרה לספק תמיכה מקצועית לאגפים האחרים בישום תהליכי הפיקוח מוכוון הסיכון בכל השלבים: שלב פיתוח הכלים, ההטמעה, שלב השימוש בכלים ושלב הסקת המסקנות מהשימוש בכלים.

על הטיפול השוטף בקשר עם רשויות פיקוח בעולם מופקדת **היחידה לקשרים בינלאומיים**. הטיפול בתחום זה מתחייב על רקע הגלובליזציה, הגדלת הפעילות הבין-לאומית של הבנקים הישראליים והתעניינות של משקיעים מחו"ל במערכת הבנקאות הישראלית, וכן המלצות "ועדת באזל", המדגישות את חשיבות שיתוף הפעולה והעברת המידע בין רשויות הפיקוח בעולם. תחום הקשרים הבין-לאומיים מתמקד במעקב יזום אחר המדיניות וההסדרה של רשויות פיקוח חשובות בעולם וסיוע לפונקציה הרישוי בנושאים הדורשים התמחות ספציפית בנושאי חו"ל, בניתוח מגמות והתפתחויות בבנקאות בחו"ל שיש להן השלכות על הבנקאות הישראלית ובקיום קשרים שוטפים עם רשויות פיקוח וגופים בין-לאומיים בחו"ל במגמה לפתוח ערוצי מידע.

בחינת הצטרפות ישראל ל-OECD

החל מתחילת 2008, פועלת מדינת ישראל כדי להצטרף לארגון הכלכלי היוקרתי OECD. הפרויקט כולו מרוכז בידי משרד האוצר והפרוצדורה להצטרפות לארגון מפורט במסמך של ה-OECD שכותרתו:

“ROADMAP FOR THE ACCESSION OF ISRAEL TO THE OECD CONVENTION”

(המסמך פורסם באתר האינטרנט של בנק ישראל). לצורך ההצטרפות לארגון ה-OECD, מדינת ישראל הקימה כ-12 ועדות, חלקן מעורבות בנק ישראל. נציג הפיקוח על הבנקים עומד בראש ועדת השווקים הפיננסיים. הוועדה מורכבת מנציגי בנק ישראל, האוצר ורשות ני"ע. לצורך זה, נציגי הוועדה מלאו שאלון המתייחס לשווקים הפיננסיים על כל היבטיו. צוות קשרים בינלאומיים בפיקוח על הבנקים ריכז את החומר וערך את התשובות לשאלון ומלא את התשובות הנוגעות לפיקוח על הבנקים. בעקבות השאלון התקיים ביקור של נציג OECD ונכתב דו"ח ראשוני. בחודש נובמבר 2008, נערך השימוע על הנושאים השונים הקשורים לבנקאות ישראלית ושוק ההון.

השתתפות בתוכנית האירופאית EuroMed

תוכנית EuroMed (או בכינויה MEDA) הוא ה-Euro-Mediterranean Partnership – תוכנית שיתוף הפעולה האזורי לקידום המכשירים והמנגנון של שוק ה"יורומד" (שוק שיכלול את נציגי האיחוד עם מדינות אגן ים התיכון כאשר המטרה היא להקים אזור סחר חופשי עד 2010). התוכנית מתנהלת בחסותה של הנציבות האירופאית ומנוהלת ומרוכזת בידי EIPA – EUROPEAN INSTITUTE OF PUBLIC ADMINISTRATION EUROPEAN CENTRE FOR THE REGIONS

התוכנית שהחלה ב-2002 בכינויה "תוכנית ברצלונה" עברה חמישה שלבים. השלב החמישי החל ב-2008 ונחנך בכנס בינואר בבריסל. כעת, הורכבו צוותי עבודה קבועים ונציג הקשרים הבינלאומיים שימש נציג קבוע בתחום הבנקאות. באוקטובר 2008, התקיימו בלוקסמבורג ישיבות עבודה בקשר לכך. השלב החמישי הסתיים והפרויקט כולו ייסגר ב-2009.

בשנת 2008 נקט הפיקוח על הבנקים פעולות רבות בתחום **ההיערכות לחירום**. להלן עיקר הפעולות:

יישום תוכנית ההיערכות שנבנתה עבור הרשות הפיננסית.

הפיקוח על הבנקים יישם את תוכנית ההיערכות שהוכנה על ידו בשיתוף חברת ייעוץ חיצונית. תוכנית זאת כללה בין השאר, את יישום לקחי מלחמת לבנון השנייה. חלק חשוב בתוכנית ההיערכות היה קביעת תחומי האחריות של הרשות הפיננסית ובתחום זה נערכו תיאומים מול משרד האוצר, הרשות לני"ע ובנק הדואר.

שיתוף פעולה מול המערכת הבנקאית.

עיקר הפעילות בשנת 2008 היה בפעילות מול מערכת הבנקאות. נערכו פגישות מחזוריות עם נציגי מערכת הבנקאות, ובשיתוף גורמים רלוונטיים אחרים כגון: פיקוד העורף, מל"ח ומשרד התמ"ת.

בפגישות נדונו נושאים שונים אשר עסקו בקביעת מדיניות, בין היתר בנושאים הבאים: קביעת רמות שירות; מדיניות מיגון ופתיחת סניפים; נהלי עבודה בין הבנקים המסחריים לבין בנק; ישראל; היררכיה בקבלת החלטות; בניית מערכת דיווח של הבנקים לפיקוח על הבנקים; טכנולוגיית המידע ואתרי גיבוי; הקלות לאוכלוסיה בעיתות חירום; צווי ריתוק לעובדים; ומערכות להעברת כספים.

הערכות פנימית בפיקוח על הבנקים.

בשנת 2008 המשיכה ההערכות הפנימית בבנק ישראל והיא כללה היבטי חקיקה, הסדרה ותפעול.

עיקר הפעילות הייתה בתחומים אלו: חקיקת התיקון בחוק שיקים ללא כיסוי התשמ"א – 1981, לפיו יוכל המפקח על הבנקים, בתנאים מסוימים, להורות לא להגביל חשבונות של לקוחות שחזרו להם שיקים;

היערכות בנושא יום עסקים בנקאי; נהלים – עריכת הנהלים הפנימיים בנושא היערכות לשעת-חירום ועדכון; ועדכון אתר האינטרנט של בנק ישראל, כולל הכנת קובץ שאלות ותשובות למצבי חירום.

פעילות במסגרת מבצע "עופרת יצוקה".

במסגרת מבצע "עופרת יצוקה" נעשתה פעילות נרחבת בפיקוח על הבנקים, בשיתוף עם המערכת הבנקאית. התקיימו מפגשים עם הבנקים, הוצאו הנחיות מסודרות, בוצעו עדכונים שוטפים מדי יום וכן נעשו תאומים מול גופים אחרים ובכללם: פיקוד העורף, מל"ח, משרד התמ"ת ורשויות מקומיות.

שיתוף הפעולה בין הגופים היה טוב ומערכת הבנקאות המשיכה לתפקד באופן שגרתי כמעט לגמרי. הפיקוח על הבנקים פרסם הקלות לאוכלוסיה בנושאי: שיקים ללא כיסוי – מניעת הגבלת חשבוניות, הקלות בנושא מסגרות אשראי – הוראה 325, הופץ קובץ שאלות ותשובות לאוכלוסיה וניתן היתר לבנקים להפעיל סניפים ניידים.

2. הגברת התחרות והיעילות במערכת הבנקאות

כאמור לעיל, אחד היעדים של הפיקוח הוא החתירה להגברת התחרותיות והיעילות בענף ושמירת ההוגנות של הבנקים כלפי לקוחותיהם. בחלק זה נתאר את הפעולות שנקט בהם הפיקוח על הבנקים במטרה להשיג יעד זה.

א. יישום הרפורמה בעמלות הבנקים

ב-1.7.08 נכנסה לתוקף מלא הרפורמה בעמלות הנובעת מהוראות חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון מס' 12), התשס"ז – 2007. הרפורמה בעמלות נועדה ליצור שקיפות במחירי השירותים הבנקאיים, באמצעות צמצום מספר עמלות ויצירת אחידות בשמות העמלות ובמנגנון גבייתן. זאת, מתוך תפיסה כי מודעות הלקוחות למחירי השירותים הבנקאיים ומעורבותם הגוברת באמצעות משא ומתן להטבת תנאים והחלטות רציונאליות נוספות, עשויה להביא בטווח הרחוק לירידת מחירים. כדי להגביר מודעות ומעורבות כאמור, הוסמך הפיקוח על הבנקים גם לפרסם באופן תקופתי השוואת מחירי השירותים הבנקאיים המשולמים על ידי הלקוחות בפועל, הנמוכים משמעותית מהמחירים המפורסמים בתעריפוני העמלות של הבנקים. בנוסף, הוקנו לפיקוח על הבנקים סמכויות לפקח על מחירי שירותים מסוימים העונים על הגדרות הקבועות בחוק, מקום בו נכח כי קיימת הצדקה להתערבות במחיר.

הערכות לקראת כניסת הרפורמה לתוקף

המחצית הראשונה של שנת 2008 הוקדשה אפוא להערכות הפיקוח על הבנקים והמערכת הבנקאית לקראת כניסתה לתוקף של הרפורמה. במסגרת ההערכות ננקטו על ידי הפיקוח על הבנקים, בין היתר, הפעולות הבאות:

א. יצירת תשתית חקיקתית:

- פורסמו כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), התשס"ח – 2008, אשר קבעו את התעריפונים, המלא והמצומצמים, וכן קבעו את כללי היידוע של הלקוחות לגבי מחירי השירותים הבנקאיים. בנוסף, פורסמו כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות) (תיקון), התשס"ח – 2008 להסדרת נושאים אחדים שהתלבנו בעקבות שאלות ההבהרה של התאגידים הבנקאיים.
- תוקנו כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (גילוי נאות ומסירת מסמכים), התשנ"ב – 1992, במטרה להתאימם לרפורמה.

- בתאריך 1.5.08 פורסמה רשימת שירותים בני-פיקוח לפי סעיף 7 לחוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון מס' 12), התשס"ז – 2007. בתאריך 21.5.08 פורסם צו הבנקאות (שירות ללקוח) (ביטול הפיקוח על שירותים בנקאיים מסוימים ושינוי במקרים אחרים), התשס"ח – 2008, אשר עדכן את רשימת השירותים שמחירם נמצא בפיקוח מחירים וקבע מחירים מרביים למספר שירותים, זאת כדי להכשיר את הקרקע ליישום הרפורמה.

ב. תמיכה בהערכות המערכת הבנקאית:

- הפיקוח על הבנקים תמך בהערכות המערכת הבנקאית באמצעות מתן הבהרות לשאלות הרבות שהעלו התאגידים הבנקאיים במהלך ההערכות, הן לעניין הפרשנות הנכונה של תעריפון העמלות, והן לעניין אופן היידוע של הלקוחות בדבר השינוי שיחול בתעריפי השירותים. הבהרות שהיו רלבנטיות לכלל התאגידים הבנקאיים רוכזו בשלושה חוזרים שהופצו על ידי הפיקוח על הבנקים לתאגידים הבנקאיים.
- התאגידים הבנקאיים קבעו את תעריפיהם לשירותים הבנקאיים שנכללו בתעריפון העמלות המלא ובתעריפונים המצומצמים, ודיווחו עליהם לפיקוח על הבנקים. בעקבות פעולות שונות בהן נקט הפיקוח על הבנקים במסגרת תהליך קליטת התעריפונים, התקבלו הודעות מהבנקים השונים על הוזלת שירותים בנקאיים נפוצים, ובכלל זה: כרטיס למשיכת מזומן, מכתב התראה של עו"ד, דמי גביה, גרירת מענק, ערבות/פיקדון ביניים, ועוד. בנוסף, הפיקוח על הבנקים הודיע לבנקים כי נשקל פיקוח על מחירים של השירותים הבאים: פתיחת תיק הלוואה לדיור, הפקה או הדפסה של מסמכים המצויים במאגר הממוחשב, איתור מסמכים ואיתור חשבוניות. הבנקים הפחיתו את מחירי השירותים האמורים בעקבות ההודעה.

ג. פרסום מידע לציבור:

- לקראת כניסת הרפורמה לתוקף העמיד הפיקוח על הבנקים לרשות הציבור מידע רב על הרפורמה: מדריך ללקוחות, תשובות על שאלות נפוצות, עצות שימושיות לחסכון בעמלות ועוד, באמצעות אתר האינטרנט שלו. כן הועמדו לרשות הציבור באתר האינטרנט כלים שימושיים שיסייעו בידי הציבור בהשוואת המחירים בין התאגידים הבנקאיים: טבלאות השוואה בנושאים מרכזיים, מחשבוני המאפשרים השוואה בהתאם לפרופיל הצריכה הייחודי לכל לקוח, ריכוז קישורים לתעריפוני התאגידים הבנקאיים ועוד.
- לטובת הציבור שאינו נגיש לאינטרנט, פרסם הפיקוח על הבנקים הודעה בתקשורת, והעמיד לרשות הציבור את האפשרות לפנות בשאלות ובירורים ליחידה לפניות הציבור בפיקוח על הבנקים, אשר מסרה מידע והסברים ללקוחות, ואף שלחה באמצעות הדואר חומר הסברה בכתב לפונים רבים שהיו מעוניינים בכך.

יישום הרפורמה והמעקב אחר תוצאותיה

למן מועד כניסת הרפורמה לתוקף מלא (ב-1.7.08) הפיקוח על הבנקים עקב מקרוב אחר יישומה, וביצע, בין היתר, את הפעולות הבאות:

א. קמפיין הסברה לציבור:

הפיקוח על הבנקים ערך קמפיין הסברה לציבור הרחב באמצעי התקשורת (טלוויזיה, רדיו, אינטרנט ועיתונות) שנועד להביא לידיעתו את הרפורמה בעמלות ולהגביר את מודעותו למחירי השירותים

הבנקאיים. בנוסף, תכלית הקמפיין הייתה לעורר את מודעותו של הציבור למידע הרב המצוי באתר האינטרנט של בנק ישראל בנוגע לרפורמה בעמלות ובנוגע לצרכנות בנקאית.

ב. התאמות הרפורמה בעקבות מידע שהתקבל עם תחילת יישומה:

הפיקוח על הבנקים ביצע התאמות נדרשות ברפורמה מיד משנכח כי יש צורך בכך בעקבות המידע שזרם, בין היתר, מפניות שקיבל מציבור הלקוחות. התאמות אלה באו לידי ביטוי בכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות) (תיקון מס' 2), התשס"ח-2008. ההתאמות העיקריות (שנכנסו לתוקף ב- 1.9.08) הן:

- הוזלת פעולות בתיבות שירות באמצעות הגדרתן כפעולות בערוץ ישיר.
- הוזלת שירותים בנקאיים על ידי פקיד בנק לאוכלוסיות חלשות: אזרחים ותיקים, לקוחות בעלי מוגבלות, ולקוחות שאינם מחזיקים בכרטיס אשראי או כרטיס למשיכת מזומן. לקוחות אלה יוכלו לבצע 4 פעולות פקיד במחיר של פעולה בערוץ ישיר.
- הוזלת דמי הניהול עבור נציגות בית משותף. ניתן יהיה לגבות מנציגות בית משותף עמלות של יחיד, ולא עמלות של עסק קטן.

ג. דיווח לציבור על תוצאות הרפורמה בעמלות:

הפיקוח על הבנקים אסף נתונים אודות מחירי השירותים הבנקאיים. לאחר ניתוח הנתונים, פרסם הפיקוח על הבנקים את ממצאיו באשר להשפעת הרפורמה בעמלות על מגזר משקי הבית בחמשת הבנקים הגדולים וכן השוואה של העמלות המשולמות על ידי ציבור הלקוחות בפועל. כן דיווח הפיקוח על הבנקים על פעולותיו ועל ממצאיו לוועדת הכלכלה של הכנסת.

ד. פעילות הפיקוח על הבנקים בתחום יחסי בנק לקוח

יעדיו העיקריים של אגף יחסי בנק – לקוח, בשנת 2008, הם: הבטחת מערכת בנקאית הוגנת ויעילה, ביסוס אימון הציבור במערכת הבנקאית, ביסוס מעמדו של הפיקוח על הבנקים כגוף הדואג להגנה על זכויות הצרכן הבנקאי, חינוך פיננסי, ושיפור התחרות במערכת הבנקאית.

לצורך השגת יעדים אלה, התמקדה פעילותו של האגף, במספר מישורים: טיפול בתלונות ובפניות הציבור לרבות איתור ותיקון ליקויים במערכת הבנקאית, טיפול במושכי שיקים ללא כיסוי, טיפול בנושא עמלות התאגידים הבנקאיים, חקיקה והסדרה, מידע והסברה לציבור בנושאים צרכניים.

טיפול בתלונות הציבור

בשנת 2008 טיפל הפיקוח על הבנקים ב- 4,156 תלונות, ו- 4,378 פניות לקבלת מידע ובקשות שונות שנענו בכתב. מספרים אלו כוללים 1,140 פניות בנושא "חפציבה", שטופלו בשנת 2008. בנוסף, ניתן על ידי הפיקוח שירות של מתן מענה טלפוני לציבור הפונים, בנושאים שונים הקשורים לעסקיהם עם התאגידים הבנקאיים. הגידול במספר הפניות שטופלו בשנת 2008 בהשוואה לשנים קודמות מקורו, בין היתר, בטיפול בפניות בנושא "חפציבה", בפניות בנושא הרפורמה בעמלות, ובגידול במספרן של הפניות בדואר אלקטרוני שהתקבלו במהלך שנת 2008 בנושאים שונים.

מהנתונים שלהלן, אשר אינם כוללים את הפניות שטופלו בשנת 2008 בנושא "חפציבה" עולה כי: 25.6% מסך התלונות שנקבעה לגביהן עמדה בשנת 2008 נמצאו מוצדקות או מוצדקות חלקית. הנושאים המרכזיים בהם עסקו הפניות, הם: חשבון בנק, שיקים, משכנתאות, עמלות ואשראי.

מבין חמשת הבנקים הגדולים, בשנת 2008 נמצא שיעור התלונות המוצדקות הגבוה ביותר בבנק דיסקונט - 38.2% (לעומת 33% בשנת 2007), אחריו בנק מזרחי-טפחות - 27% (לעומת 23.1% בשנת 2007) הבנק

הבינלאומי - 25.4% (לעומת 27.9% בשנת 2007), ואחריו בנק הפועלים - 24.3% (לעומת 24.6% בשנת 2007). אחוז התלויות המוצדקות הנמוך ביותר נמצא בבנק לאומי - 16.3% (לעומת 15.5% בשנת 2007).

מבין חברות כרטיסי האשראי, בשנת 2008, שיעור התלויות המוצדקות הגבוה ביותר נמצא בחברת ישראלכרט - 7.7% (לעומת 16.7% בשנת 2007), אחריה לאומי קארד - 7% (לעומת 6.9% בשנת 2007). אחוז התלויות המוצדקות הנמוך ביותר נמצא בחברת כ.א.ל - 2.9% (לעומת 3.4% בשנת 2007).

בתחום המשכנתאות, 36.2% מסך התלויות שנקבעה בהן עמדה בשנת 2008 נמצאו מוצדקות או מוצדקות חלקית מבין הבנקים נותני המשכנתאות. שיעור התלויות המוצדקות הגבוה ביותר נמצא בבנק דיסקונט למשכנתאות - 56.1% (לעומת 73.4% בשנת 2007), אחריו בנק הפועלים - 44.2% (לעומת 47.7% בשנת 2007), והבנק הבינלאומי - 35.7% (לעומת 28% בשנת 2007). שיעור התלויות המוצדקות הנמוך ביותר בתחום המשכנתאות נמצא בבנק לאומי למשכנתאות - 8.5% (לעומת 20.7% בשנת 2007).

במהלך טיפול הפיקוח על הבנקים בתלויות הציבור, וכחלק מהסעדים שהוא מעניק לציבור המתלוננים, נדרשו הבנקים, בין היתר, להחזיר כספים למתלוננים שתלונתם נמצאה מוצדקת. הפיצוי הכולל ששילמו הבנקים ללקוחות בעקבות הטיפול בפניות הציבור הסתכם בכ- 3 מיליון ₪. סכום זה אינו כולל את הסעד שניתן לנפגעי "חפציבה" שהתלוננו בפיקוח על הבנקים כפי שיפורט להלן.

תלויות של רוכשי דירות מחברת "חפציבה"

הטיפול בפניות בנושא "חפציבה", על ידי הפיקוח על הבנקים, החל בסמוך למועד קריסת החברה, בחודש אוגוסט 2007. בשנת 2008, המשיך הטיפול של הפיקוח על הבנקים בנושא זה באופן אינטנסיבי, וזאת בעקבות תלויות רבות שהמשיכו להגיע לפיקוח על הבנקים. התלויות נוגעות לאי הנפקת ערבויות חוק מכר, שיקים וכספי משכנתא שלא הגיעו ליעדם, ועוד.

מידע עדכני על אופן התמודדות הפיקוח על הבנקים עם פרשת חפציבה, ניתן למצוא בהרחבה בסקירת פעילות המפקח על הבנקים בנושא זה, אשר התפרסמה בחודש 3/2009.

נכון לחודש 3/2009 התקבלו בפיקוח על הבנקים 1,482 פניות בנושא חפציבה, המתייחסות ל- 814 רוכשי דירות, כאשר במסגרת כל פניה של רוכש ניתנה התייחסות נפרדת לכל תשלום ששולם על חשבון הדירה.

במסגרת הטיפול בפניות, אשר בירורן הגיע לסיומו, ניתנו, בהתאם לעמדת המפקח על הבנקים, סעדים לנפגעי "חפציבה", בסכום כולל של כ- 258 מיליון ₪, בהתאם לפירוט שלהלן:

- לגבי תשלומים בסך של כ- 57 מיליון ₪, אשר הופקדו בחשבונות הפרויקטים, הוצאו ערבויות בעקבות התערבות הפיקוח על הבנקים.
- לגבי תשלומים בסך של כ- 90 מיליון ₪, אשר הובטחו בערבויות מותנות, ההתניה בהן בוטלה, בהתאם לעמדת הפיקוח על הבנקים.
- תשלומים בסך של כ- 65 מיליון ₪, אשר הגיעו לחשבונות שונים של חברת "חפציבה", הועברו לחשבונות הפרויקטים בעקבות התערבות הפיקוח על הבנקים.
- לגבי תשלומים שהועברו לחשבונות הפרויקט, לאחר התערבות הפיקוח על הבנקים, הוצאו ערבויות בסך של כ- 38 מיליון ₪.
- תשלומים בסך של כ- 8 מיליון ₪, אשר הגיעו לחשבונות שונים של חברת "חפציבה", בנסיבות בהן אין בנק מלווה, הושבו לרוכשי הדירות בעקבות התערבות הפיקוח על הבנקים.

בשנת 2008 טיפל הפיקוח על הבנקים ב-1,808 פניות בכתב, ונתן מענה טלפוני לפניות שהגיעו אליו, בנושאים הקשורים להגבלת חשבוניות והגבלת לקוחות.

כמו כן, טיפל הפיקוח על הבנקים בערעורים שהוגשו על ידי הלקוחות המוגבלים לבתי המשפט בהתאם לחוק שיקים ללא כיסוי, התשמ"א-1981. סה"כ נפתחו 911 תיקי ערעור חדשים במהלך השנה. לגבי 867 תיקי ערעור, שחלקם נפתחו בבתי המשפט בשנים קודמות, הסתיימו הדיונים בבתי המשפט במהלך שנת 2008. כ-30% מהערעורים התקבלו בבתי המשפט וההגבלות שהוטלו על הלקוחות במקרים אלה הוסרו.

בשנת 2008 חלה עלייה במספר הלקוחות המוגבלים והחשבוניות המוגבלים במערכת לעומת שנת 2007. מספר הלקוחות המוגבלים הרגילים עמד בסוף השנה על 37,942 לקוחות, עליה של כ-9.2% לעומת 34,733 לקוחות בסוף שנת 2007. מספר הלקוחות המוגבלים בנסיבות מחמירות בסוף השנה עמד על 29,234 לקוחות, לעומת 25,515 לקוחות בסוף שנת 2007, עליה של כ-14.6%. מספר הלקוחות המוגבלים עולה בהתמדה בשנים האחרונות, למעט בשנת 2006 בה בעקבות המלחמה בצפון בוטלה בחודש דצמבר 2006 הגבלתם של כ-11,000 לקוחות.

תיקון חקיקה: בשנת 2008 נטל הפיקוח על הבנקים חלק בתיקון לחוק שיקים ללא כיסוי התשמ"א-1981 - **חוק שיקים ללא כיסוי (תיקון מס' 7), התשס"ח-2008**, במסגרתו נוספו שני נימוקי ערעור בסעיף 10 לחוק. בהתאם לתיקון יכול בעל חשבון, במצב חירום, לעתור לבית המשפט כדי שיבטל שיק ממניין השיקים שסורבו, זאת אם נבצר מלקוח לטפל בענייניו מחמת פגיעה, בו או ברכושו, בפעולת איבה, ובשל כך סורב השיק, וכן אם הלקוח הוא תושב של שטח שהוכרזה לגביו שעת חירום, וחלה הרעה משמעותית בהכנסותיו עקב שעת החירום, ובשל כך סורב השיק. בנוסף, המפקח על הבנקים הוסמך, לאחר שהממשלה הכריזה על מצב מיוחד בעורף, להשעות הטלת הגבלות על חשבון ובעליו של חשבון, שהבנק החזיר להם שיקים ללא כיסוי, לגבי אזור מסוים או לגבי המדינה כולה. בעת המלחמה בדרום, עשה המפקח על הבנקים שימוש בסמכותו, והורה לבנקים להימנע מהגבלת חשבוניות של לקוחות בסניפי הבנקים בשדרות ובאשקלון.

החטיבה למידע ולסטטיסטיקה

החטיבה למידע ולסטטיסטיקה (להלן "החטיבה") הוקמה במסגרת תכנית הרה-ארגון מחדש בבנק. החזון ארוך הטווח המנחה את פעולתה והתפתחותה של החטיבה הוא להיות מקור מידע מוביל על המשק הישראלי בכלל ועל הסקטור הפיננסי, שוק ההון, וסטטיסטיקה פיננסית מוניטארית בפרט.

1. תפקידי החטיבה

ייעוד החטיבה

לספק מידע ונתונים באיכות, בזמן ובהיקף הנדרשים לבנק ישראל לצרכי ניהול המדיניות המוניטארית, לצרכי מחקר ולמימוש יתר מטרותיו ותפקידיו של הבנק.

תפקידיה העיקריים של החטיבה

- לפעול בשיתוף פעולה עם החטיבות הליבה בבנק ישראל במטרה לתמוך ולסייע להעמקת הידע וההבנה של כלכלת ישראל.
- להעמיד את המידע והנתונים שבידיה לשימושם של מקבלי החלטות, חוקרים וכל גורם אחר בארץ ובחו"ל וזאת לצורך הגברת השקיפות והיעילות הכלכלית במשק.
- החטיבה תספק ללקוחותיה את הכלים והאמצעים המתקדמים ביותר לשליפה וניתוח של הנתונים הסטטיסטיים ותדאג לזמינות של המידע, בצורה של דוחות ודיווחים תקופתיים, באופן המתקדם ביותר ומתוך שימת צרכי הלקוחות בראש סדר העדיפויות שלה.
- החטיבה תשתף פעולה עם הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה וגופי ממשל אחרים בישראל, ותתאם עימם תחומי אחריות וקווי שיתוף פעולה באיסוף והפצה של מידע סטטיסטי.
- החטיבה תחתור להיות מקור מידע מוביל על המשק הישראלי בכלל ועל הסקטור הפיננסי, שוק ההון, מאזן התשלומים וסטטיסטיקה מוניטארית בפרט.
- החטיבה תעמוד בסטנדרטים בינלאומיים בתחום של מתודולוגיות סטטיסטיות והגדרות של מצרפים כלכליים וכן בתחום של ניהול המידע, פיתוח מקורות מידע חדשים וניהול פרויקטים.
- החטיבה למידע ולסטטיסטיקה תפעל באופן כלכלי ויעיל ורואה במערכת הבנקים המרכזיים באירופה (ECBS), ובראשם בבנק המרכזי האירופאי ה- (ECB) את המודל הניהולי והמתודולוגי לפיתוחה, תפעולה וניהולה בעתיד.

עקרונות הפעולה של החטיבה

בתכניתה לשיפור ופיתוח הסטטיסטיקה בבנק ישראל, החטיבה למידע ולסטטיסטיקה חותרת לממש מספר עקרונות מרכזיים, ובהם:

- שקיפות בכל הנוגע לשיטות איסוף ועיבוד הנתונים.
- הקפדה על שמירת סודיות המידע כמתחייב מהוראות כל חוק.
- זמינות המידע – גולמי ומעובד – באמצעות דוחות, דיווחים תקופתיים ותוצרים אחרים.
- עמידה בסטנדרטים בינלאומיים ומקצועיים גבוהים בתחומי המתודולוגיה הסטטיסטית, האיסוף וההפצה של המידע.
- שיתוף פעולה ותיאום עם הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הבורסה לני"ע, הרשות לני"ע, משרד האוצר ורשויות וגורמים נוספים.

- יעילות בניהול המידע, העמדתו לרשות לקוחותיה ותוך התייחסות לנטל הדיווח המוטל על המדווחים השונים.

2. היעדים והמשימות העיקריות הכלולים בתוכנית העבודה של החטיבה לשנת 2009

א. הקמת תשתית חדשה לניהול המידע הסטטיסטי בבנק ושיפור הנגישות אליו:

- הקמת מחסן נתונים מרכזי (Data Warehouse).
- רכש והטמעה של כלי אחזור וניתוח של מידע (כלי OLAP).
- פורטל מידע וסטטיסטיקה – המערכת הפיננסית.

ב. פיתוח תשתית הנתונים האסטרטגית של הבנק:

- המערכת המקרו-פיננסית

ג. שיפורים בתוצרים ובדיווחים של החטיבה:

ד. שיפור איכות הנתונים:

ה. היערכות החטיבה לשעת חירום ולהתמודדות עם משברים פיננסיים:

חטיבת משאבי אנוש ומנהל

- א. **משאבי אנוש** – העמדת כוח אדם הנדרש לחטיבות באיכות ובכמויות הראויות. ניהול המשאב האנושי לכל אורך חיי העבודה של העובד משלב הגיוס עד לפרישה. פיתוח המשאב האנושי - הכשרה, הדרכה והשתלמות עובדים, הערכת עובדים, נידות עובדים, הגברת מוטיבציה ותקשורת פנים. חישוב וביצוע תשלומי שכר וגמלה וניהול הפרט ורווחתו.
- ב. **ביטחון** – אבטחה של מבני הבנק ומשלוחי כספים, אבטחת מהימנות עובדים, אבטחת מידע מסווג.
- ג. **משאבים חומריים: מינהל, רכש ולוגיסטיקה** – אחזקה ותפעול של בנייני הבנק וציודו. ניהול הרכש והלוגיסטיקה, מתן שירותים משקיים ומשרדיים.
- ד. **הנדסת תהליכים** – שיפור וייעול תהליכים ושיטות עבודה בחדר כלל הבנק, הובלה והטמעת תהליכים, יצירת תשתית התקינה בבנק, מעקב ובקרה.
- ה. **הערכות לשעת חירום** – הערכות הבנק לשעת חירום, כולל ביצוע תרגילי חירום.

תיאור היעדים והמשימות העיקריות הכלולות בתוכנית העבודה לשנת 2009

- א. החטיבה תמשיך במתן תמיכה לחטיבות הבנק ביישום המבנה הארגוני החדש כולל התאמת כוח האדם הנדרש לחטיבות והתאמת המערך המשרדי למבנה החדש. בנוסף, החטיבה מטפלת ביישום הסכם השכר החדש, ושילוב כוח אדם בחטיבות הבנק בהתאם למבנה הארגוני החדש.
- ב. הטמעת תהליכי עבודה בהתאם למבנה הארגוני החדש של החטיבה, כולל המשך הטמעת וחיזוק יחידת הרכש המרכזית.
- ג. המשך שיפור תהליכי בקרה בניהול משאבי אנוש ותשלומים שוטפים.
- ד. ארגון וכתבייה מחדש של נהלים והוראות עבודה והתאמתם למערך ההסכמים, לחוקת העבודה.
- ה. במסגרת היעד לשיפוץ ושדרוג מבנה הבנק בירושלים ובת"א ומערכותיו, החטיבה נערכת לשיפוץ ושדרוג הבניין בירושלים תוך התאמתו לשינויים הארגוניים הצפויים, ולמיזוג עובדי בניין יבנה עם עובדי בניין לילנבלום בתל-אביב.
- ו. במסגרת שיפור המיומנות והידע של העובדים תוכן תוכנית הדרכה המותאמת לצרכי העבודה. החטיבה תיישם את מסקנות סקר צרכי ההדרכה שהביא לזיהוי פערי ידע של עובדים עקב שינוי תפקיד בעקבות השינוי הארגוני או לצורך העשרת ידע קיים.
- ז. המשך שיפור איכות הניהול, התפעול והבקרה תוך השלמת פיתוח מערכות חדשות ושדרוג מערכות קיימות.
- ח. שיפור רמת מערכות הניהול, התפעול והבקרה בניהול משאבי אנוש, תוך תכנון והקמה של מערכות בקרה והטמעת מערכת ERP בחטיבה.
- ט. שיפור ההערכות לשעת חירום יתבצע בשנה זו על ידי ביצוע תרגילים לסוגיהם.
- י. קידום הפיתוח של משאבי האנוש.

החטיבה לטכנולוגית המידע

תפקידי החטיבה לטכנולוגית המידע בשנת 2008

החטיבה לטכנולוגית המידע מופקדת על גיבושה והפעלתה של אסטרטגיית המחשוב של הבנק, וכן על ההפעלה, האחזקה והפיתוח של מערכות המידע ומערכות התקשורת. מערכות אלה כוללות מחשב מרכזי, שרתי יוניקס ואינטל המקושרים ברשתות פנימיות למאות מחשבים אישיים ומערכות טלפונים ותקשורת. כן מקושרת המערכת למערכות מחשוב חיצוניות – של הבנקים, של הממשלה, של גורמים פיננסיים בארץ ובחו"ל, ולרשת האינטרנט.

במסגרת המטלות השוטפות, עוסקת המחלקה בעיקר בתחומים האלה:

- ניהול מערכות מידע לתמיכה בתפקוד הבנק כבנקאי של הממשלה והבנקים: ניהול הנפקות מק"ם, ניהול יתרות מטבע החוץ, החוב הפנימי, החוב החיצוני ועוד. פיתוחי תוכנה יעודיים עבור כלכלני הבנק בעבודתם עם מאגרי המידע בבנק ומחוץ לו לצורך תמיכה בקבלת החלטות.
- ניהול נתוני דיווח ממערכת הבנקאות והעברת הוראות ודיווחים אליה.
- ניהול נתוני דיווח של חברות במשק.
- פיתוח כלים לתמיכה במדיניות המוניטרית.
- פיתוח כלים מוניטריים ממוכנים, תוך השתלבות בזירות מסחר ממוכנות חיצוניות ופיתוח זירות מסחר פנימיות.
- ניהול מערכות לסליקה כספית בין בנקאית ומול הבורסה לני"ע.
- היערכות להמשכיות עיסוקית ולמצבי חרום.
- תמיכה במערכות הניהול הפנימיות של הבנק.

בשנת 2008, בנוסף למטלות השוטפות, עסקה החטיבה בנושאים המרכזיים הבאים:

- הערכות לניהול מרכזי של מאגרי המידע בתחום הכלכלי, תוך שילוב תהליך לבחירת כלי ניהול, דיווח וכלים בטכנולוגית Business Intelligence.
- התאמת מערכות הבנק למבנה הארגוני החדש.
- יציאה במכרז ל- ERP-SAP למערכות תקציב, תשלומים, מלאי, רכש, ניהול משאבי אנוש וניהול מערך המטבע, בחירת חברה להטמעת המוצר והתחלת הקמת המערכת.
- יישום המלצות בעקבות תהליך סקר סיכונים שבוצע ע"י חברת E&Y.
- פיתוח תשתיות, כלי דיווח וניהול לפרויקט באזל II בפקוח על הבנקים.
- יציאה במכרז למערכת לניהול המשרד הקדמי, האמצעי והאחורי של החטיבה לפעילות בשווקים בתחום ניהול המט"ח.
- שימת דגש על מימוש הנחיות רגולטוריות בנושא אבטחת מידע, ופרויקטים נוספים בתחום זה.
- יישום מערך שליטה ובקרה במערכות התשתית של הבנק.
- הפיכת השקל למטבע סחיר ב- CLS, דבר המאפשר ביצוע עסקאות שקל/מט"ח של המערכת הבנקאית בישראל, באמצעותו.
- יציאה במכרז לייעוץ בתחום פיתוח פונקציית בקרת איכות בחטיבת ה- IT, לצורך שיפור עבודת החטיבה בנושאי בדיקת מערכות, כתיבת נהלים וכד'.

- הטמעת מערכת לניהול מעקב אחר החלטות. המערכת שנבחרה היא מערכת Generica של חברת KCS, המאפשרת להגדיר את פריטי המידע השונים מתוך סביבת ה- Office המוכרת למשתמש.
- כניסה לתהליך עיצוב והקמת אתר חדש לבנק ישראל ולחטיבה למידע וסטטיסטיקה.
- בחינת כלי פיתוח מול בסיס נתונים אורקל.
- סיום פיתוח מערכת לניהול מכרזי REPO.
- התאמת מערכות לשינויים רגולטוריים (דוגמת מערכת עמלות חדשה בפקוח על הבנקים).
- התאמת מערכות לשינויים בשוק הפיננסי.
- פיתוח פרויקטים רבים נוספים (בהיקף מצומצם יותר); תחזוקה ושיפור של המערכות הקיימות.

תפקידי החטיבה בשנת 2009:

- הערכות לניהול מרכזי של מאגרי המידע בתחום הכלכלי, תוך שילוב כלי ניהול, דיווח וכלים בטכנולוגיית Business Intelligence (מכרז בתחום זה מופץ בימים אלו).
- בחירת מערכת לניהול המשרד הקדמי, האמצעי והאחורי של החטיבה לפעילות בשווקים בתחום ניהול המט"ח. עלייה לאויר צפויה בתחילת שנת 2011.
- בחירת חברה להטמעת מוצר ה- ERP-SAP למערכות תקציב, תשלומים, מלאי, רכש, ניהול משאבי אנוש וניהול מערך המטבע, והתחלת הקמת המערכת.
- המשך התאמת מערכות הבנק למבנה הארגוני החדש.
- שימת דגש על מימוש הנחיות רגולטוריות בנושא אבטחת מידע, ופרוייקטים נוספים בתחום זה.
- הטמעת פונקציית בקרת איכות בחטיבת ה- IT (Quality Assurance), לצורך שיפור עבודת החטיבה והמערכות לכל אורך מחזור החיים.
- בחינת ומימוש טכנולוגיות וסביבות פיתוח תוכנה חדשות (כלי ניהול תצורה, כלי פיתוח מול בסיסי נתונים אורקל, וירטואליזציה וכו').
- כניסה לתהליך עיצוב והקמת אתר חדש לבנק ישראל ולחטיבה למידע וסטטיסטיקה.
- בחינת כלים לניהול פורטפוליו ארגוני, לצורך ניהול ותיעדוף יעילים יותר של תכנית העבודה והפרוייקטים בבנק.
- ליווי פרוייקט באזל II בפקוח על הבנקים, בכל תחום שיידרש במסגרת הטכנולוגית.
- התאמת מערכות לשינויים רגולטוריים (דוגמת מערכת עמלות חדשה בפקוח על הבנקים).
- בחירת מערכת חדשה לניהול סניף המטבע.
- שדרוג מארזי הנתונים הקיימים בבנק לטכנולוגיות מתקדמות.
- קונסולידציה של שרתי יוניקס תוך שימוש בטכנולוגיות וירטואליזציה.
- בחינת ממשקי SWIFT מתקדמים.
- הקמת מערכות שרידות למערכות קריטיות.
- פרויקט אירוח ושדרוג המחשב המרכזי.

מחלקת המטבע

אספקת מזומנים לציבור

מחזור המטבע הסתכם בסוף השנה ב-34.4 מיליארדי ש"ח, לעומת 28.9 מיליארדים בסוף 2007. במהלך השנה גדל מספר השטרות במחזור ב-35 מיליון והגיע ל-297 מיליון שטרות.

שטרות

יתרת השטרות מהסדרה הישנה במחזור (סדרה א') הסתכמה בסוף השנה ב-190 מיליוני ש"ח, לעומת 195 מיליונים בסוף שנת 2007. שיעור השטרות הישנים שנותרו במחזור בסך כל המחזור עמד בסוף השנה על 0.55 אחוזים.

בשנת 2005 הוארכה התקופה שבה ניתן להחליף שטרות מסדרה א' של "השקל החדש". שטרות אלו ניתנים עתה להחלפה, ללא עמלה, בשטרות מסדרה ב' (החדשה), בסניף בנק ישראל בירושלים עד סוף שנת 2010.

מטבעות זיכרון

במהלך שנת 2008 הונפקו חמישה מטבעות זיכרון ומטבע מיוחד :

1. מטבע זיכרון בסדרה "חתני פרס נובל", התשס"ח 2008 - "ש"י עגנון".
2. מטבע זיכרון בסדרת יום העצמאות, התשס"ח 2008 - "שישים שנה למדינת ישראל".
3. מהדורת זהב זעיר מיוחדת בסדרה "תמונות מן התנ"ך", התשס"ז 2007 – "משה ולוחות הברית"; התשס"ז 2007 - "אברהם והמלאכים"; התשס"ח 2008 - "וגר זאב עם כבש".
4. מטבע זיכרון "המשרתים במילואים", התשס"ח 2008.
5. מטבע זיכרון בסדרה "תמונות מהתנ"ך", התשס"ט 2008 - "קריעת ים סוף".
6. מטבע מיוחד בסדרת מטבעות חנוכה, התשס"ט 2008 - "חנוכייה מפראג".

המידע באתר האינטרנט

בקישור **אודות בנק ישראל** - מפורטת פעילותה של מחלקת המטבע; בקישור **שטרות ומטבעות** - מידע על סדרות המטבע השונות, מסדרת בנק אנגלו-פלשתינה ועד סדרה ב' של הש"ח; כן ניתן להגיע בקישור זה להודעות שפורסמו ע"י מחלקת המטבע, ביניהן בנושא הנפקת שטרות חדשים וביטול שטרות ישנים; ותיאור השטרות החדשים וסימני הביטחון בהם.

מתן שירותים לממשלה ולציבור

מחלקת המטבע נותנת שירותים לממשלה (פיקדונות למשמרת ופדיון המחאות במט"ח וש"ח) ולציבור (שירותי פריטה, החלפת מטבע פגום ופדיון מלוות המדינה).

שינויים שחלו במערכת המטבע בשנת 2008 – שטרות/מטבעות למחזור :

- ביטול מעה 5 אגורות כהילך חוקי.
- באפריל 2008 הוכנסו למחזור שטרות בערך 20 ₪ מפולימר על מנת לשפר את איכות השטרות במחזור. 1.8 מ' שטרות מתוך אלו שהוכנסו למחזור נושאים את הכיתוב "שישים שנה למדינת ישראל".

חשבות הבנק ומערכות התשלומים והסליקה

החשבות אחראית על ניהול הספר הראשי של הבנק, מתן שירותי בנקאות לממשלה ולגופים נוספים כפי שקבע הנגיד (להלן: לקוחות הבנק), הפקת דיווחים, ביצוע התשלומים המנהליים של הבנק וטיפול בהיבטי המס בבנק. תחום מערכות התשלומים והסליקה אחראי לתפעול התקין של המסלקות הבין-בנקאיות, קביעת מדיניות בתחום ופיקוח על מערך התשלומים.

החשבות

להלן פירוט תפקידיה העיקריים של החשבות הקלאסית:

1. מתן שירותי בנקאות ללקוחות הבנק במטבע ישראלי ובמטבע חוץ. שירותי בנקאות אלה כוללים בין היתר, ביצוע הוראות לקוחות הבנק, ניהול חשבונות הלקוחות בבנק ובכלל זה מענה לבירורים, הפקת דפי חשבון ואישורי יתרות.
2. ניהול הספר הראשי של הבנק –
ניהול מערכת הנהלת חשבונות מרכזית של הבנק, כולל אחריות לתהליך הרישום החשבונאי בשלמותו, גיבוי לחטיבות הבנק לרישום להנהלת חשבונות ראשית של הבנק, קביעת עקרונות הרישום החשבונאי ובקרה על יישומם בפועל בהתאם להנחיות שניתנו וליווי חשבונאי בהטמעת מערכות ייעודיות בבנק.
3. הפקת דיווחים חשבונאיים, סטטיסטיים וכלכליים מתוך הנהלת החשבונות הראשית של הבנק. מערך הדיווחים כולל הפקת הדוחות הכספיים של הבנק המבוקרים על ידי רואי חשבון חיצוניים, מידע סטטיסטי וכלכלי המופץ למחלקות הבנק ולגורמי חוץ. הנתונים מנוהלים במאגר של סדרות המכילות נתונים היסטוריים, החל משנת 1995. סדרות נבחרות מוצגות באתר בנק ישראל באינטרנט.
4. ביצוע התשלומים המנהליים של הבנק, תפקיד זה כולל בין היתר, ביצוע תשלומים לספקים ותשלומים לעובדים שאינם המשכורת החודשית, בדיקת הסכמים ואחריות על המערכת הכספית של הפעילות המנהלית של הבנק.
5. ריכוז וטיפול בהיבטי המיסוי של הבנק.

להלן תיאור היעדים והמשימות העיקריות של החשבות לשנת 2008:

1. ריכוז ושדרוג של מערך התשלומים של הבנק שבחשבות. במסגרת זו במהלך 2008 הועברה לחשבות הפעילות של מתן שירותי בנקאות לממשלה במטבע זר מחטיבת השווקים.
2. שיפור השירות הבנקאי ללקוחות בנק ישראל
3. הגברת שיתוף פעולה עם בנקים מרכזיים בעולם בקביעת סטנדרטים חשבונאיים של בנקים מרכזיים המיושמים בהנהלת החשבונות הראשית של הבנק ובדוחות הכספיים.
4. שדרוג מערכות תפעוליות שבחשבות.
5. ליווי חשבונאי להטמעת מערכות בבנק.

מערכות התשלומים והסליקה

מערכות התשלומים והסליקה הן חלק חיוני של התשתית הכלכלית והפיננסית במשקים מודרניים, ותפקודן היעיל תורם להתפתחותם וליציבותם הפיננסית. בנק ישראל פועל לקידום הבטיחות, האמינות והיעילות של מערכות התשלומים והסליקה ונוקט אמצעים להפחתת הסיכונים הכרוכים בסליקה. במסגרת זו הוביל בנק ישראל בשנת 2007 רפורמה מקיפה של מערכות התשלומים והסליקה בארץ על מנת לעמוד בתקנים בין-לאומיים שקבע הבנק הבין-לאומי לסליקה (Bank of International Settlement – BIS). גולת הכותרת של רפורמה זו היא הקמת מערכת לסליקה תוך-יומית בזמן אמת (מערכת ה-RTGS – Real Time Gross Settlement), המכונה בישראל מערכת זה"ב (זיכויים והעברות בזמן אמת). הפעלת המערכת החלה בחודש יולי 2007. עם הפעלת המערכת החדשה השלימה המערכת הפיננסית מהלך חשוב המציב אותה בשורה אחת עם המדינות המפותחות בעולם וכן אפשר בשנת 2008 את צירופו של מטבע השקל לסליקה בבנק CLS (Continuous Link Settlement). מהלך זה מפחית במידה משמעותית את הסיכונים התפעוליים הכרוכים בעסקאות המרה המבוצעות ע"י גורמים עסקיים בארץ ובחו"ל.

להלן פרוט התפקידים העיקריים של תחום מערכות התשלומים והסליקה בבנק ישראל:

1. קביעת מדיניות בתחום מערכות תשלומים וסליקה:
תפקיד זה כולל, בין היתר, עדכון ואכיפת כללי מערכת זה"ב; איסוף וניהול מידע על מערכות לצורך השוואה בינלאומית; קביעת סטנדרטים וטיפול בסוגיות ההמשכיות העסקית בתחום וניהול קשרים עם גורמים בין-לאומיים (BIS, WB, CLS) ובנקים מרכזיים בכל הקשור לשינויים ומגמות בעולם בתחום זה.
2. פיקוח על מערכות התשלומים והסליקה החשובות בישראל לצורך הבטחת יעילותן ויציבותן:
תפקיד זה כולל, בין היתר, פיקוח על מערכות תשלומים אשר הוכרזו כמבוקרות (בהתאם למוגדר בחוק התשלומים והסליקה התשס"ח, 2008); קביעת עקרונות הפיקוח, התקנת התקנות השונות למסלוקות ועריכת ביקורות תקופתיות.
3. תפעול מערכות תשלומים וסליקה חשובות, כגון מערכת זה"ב.
תפעול מערכת זה"ב כולל, בין היתר, מעקב שוטף אחר הפעילות במערכת והמשתמשים בה לצורך זיהוי מראש של כשלים עסקיים; התמודדות עם מקרי כשל תפעולי, טכני או עסקי של המערכת או של אחד המשתתפים בסליקה; מתן תמיכה טלפונית שוטפת למשתתפים במערכת.
4. תפעול וטיפול במערכת ה-SWIFT
פעילויות של מערכת זה"ב דורשות קישורים אלקטרוניים למוסדות פיננסיים ובארץ בחו"ל. קישוריות זו מבוצעת באמצעות מערכת לשיגור ולקבלה מאובטחים של מסרים אלקטרוניים ייעודיים בין מוסדות פיננסיים בעולם, המנוהלת ע"י ארגון בינלאומי SWIFT. תפקיד זה כולל ניהול אמצעי התקשורת SWIFT מול משתתפי מערכת זה"ב, מתן שירותי התקשורת לפונקציות אחרות של התחום, לרבות מתן פתרונות לבעיות שאינן טכניות ואפיון פתרונות תקשורת חדשים;

להלן תיאור היעדים והמשימות העיקריות של תחום מערכות תשלומים וסליקה לשנת 2008 :

1. יישום חוק מערכות תשלומים וסליקה – כפי שמקובל במדינות אחרות, ובהתאם לסטנדרטים בין-לאומיים, נחקק חוק "מערכות תשלומים, התשס"ח-2008" המהווה בסיס משפטי איתן לפעילות מערך התשלומים בישראל. החוק כולל, בין היתר, קביעת סופיות תשלומים הנסלקים במערכות תשלומים מסוימות (מערכת זה"ב וה-CLS), עיגון סמכות בנק ישראל לבצע בקרה על מערכות תשלומים חשובות והתייחסות למצב של פשיטת רגל של משתתף
2. הכנסת השקל לסליקה ב- CLS בחודש מאי 2008 - CLS היא מערכת סליקה בינלאומית בזמן אמיתי (בדומה למערכת זה"ב), שבה מחזיקים החברים חשבונות סליקה במטבעות שונים. ההצטרפות ל-CLS מאפשרת שדרוג של התשלומים בישראל בשקלים ובמט"ח כך שמתאפשרים תשלומים מיידיים וסופיים כמעט במספר רב של מטבעות.
3. יישום סופי של תהליך עיצור הצ'קים והדמיית הצ'קים.
4. הובלת מהלך לחקיקת חוק הסליקה האלקטרונית של צ'קים בהתאם לתזכיר חוק "הסליקה האלקטרונית של צ'קים תשס"ח-2008".
5. המשכיות עסקית של מערכת זה"ב – תכנון התהליכים, ביצוע ניסויים, כתיבת נהלים.
6. המשך ייצובה של מערכת זה"ב - תכנון מערכות בקרה וכלי עזר לפעילות התחום וביצוע שדרוגים תקופתיים.

מינהל מילואות המדינה

תפקידי מינהל מילואות המדינה בשנת 2008

במסגרת המטלות השוטפות, עסק המינהל בתחומים האלה:

- ניהול מילואות הפנים הלא סחירים של המדינה: מילואות חובה, מילואות חברות ביטוח וניהול הפקדונות של המוסד לביטוח לאומי.
- ניהול מילואות קצר מועד (מק"ם) – מילואות לזמן קצר, סחיר, המשמש את בנק ישראל במסגרת המדיניות המוניטרית.
-
- רישום תקבולי המכירות של מק"ם, רישומו למסחר בבורסה, ניהול פנקס אגרות החוב וביצוע התשלומים לבעלים ולמחזיקי פיקדונות ניירות ערך.
- "בנק מרכז" של מק"ם.
- פדיון בישראל של מילואות החוץ (בונדס)
- תשלום דמי הפדיון לציבור בעלי מילואות חובה הרשומים או ליורשיהם באמצעות קופות הבנק, סניפי בנק הדואר וסניפי הבנקים.
- עדכון הציבור במידע לגבי זכאותו בפניות ישירות יזומות או באמצעות מידע המפורסם באתר אינטרנט יעודי.
-
- הכנה ופרסום של ההוראות לפדיון המילואות, וגם קביעה וחישוב של שערי הפדיון לביצוע התשלומים של הקרן והריבית.
- ניהול מאגרי המידע של מילואות החובה.
- הציבור יכול לקבל מידע עדכני ומפורט על כל הקשור למילואות החובה בפניה בכתב או בע"פ. כן ניתן לקבל מידע טלפוני על קיום מילואות, שטרם נפדו, וכיצד ניתן לפדותם.
- החל ב- 25.12.05 יכול כל אזרח ששילם את המילואות בשנים 1961 עד 1982 לבדוק באמצעות האינטרנט האם קיימים עדיין מילואות על שמו שטרם נפדו. כמו כן יוכלו יורשי בעלי מילואות שנפטרו לבדוק האם קיימים מילואות על שם נפטרים שטרם נפדו. אם יתברר כי קיימים מילואות שטרם נפדו, יוכל הזכאי או במקרה של זכאי שנפטר- יורשיו, לשלוח בקשה באמצעות האינטרנט למתן הנחיות לקבלת דמי הפדיון. בתשובה לבקשה ישלח בנק ישראל מכתב למענו של הפונה ובו יינתנו הנחיות ואפשרויות לקבלת דמי הפדיון.
- ניתן לקבל את דמי הפדיון של המילואות בקופות בנק ישראל בת"א ובירושלים. בעלי מילואות, שקיבלו מכתב זכאות מבנק ישראל, יכולים לקבל את דמי הפדיון של המילואות במזומן גם בבנק הדואר לאחר תשלום דמי טיפול הנהוגים אצלם. כן ניתן להגיש תעודות מלווה לפדיון בגוביינא באמצעות סניפי התאגידים הבנקאיים (תמורת תשלום דמי עמלה).
- המינהל מטפל בהעברת תוצאות הסליקה לבנק ישראל ממסלקת הבנקים והבורסה לני"ע.

ריכוז נתונים על פניות הציבור לבנק ישראל – 2007 ו- 2008

2008	2007	
655	469	מספר הפניות למידע
651	458	מספר הפניות שנענו במלואן
0	4	מספר הפניות שנדחו
4	11	מספר הפניות שנענו חלקית
99.4%	100%	שיעור הפניות שנענו תוך 30 יום
99.4%	98%	מזה : - בחיוב
0.6%	2.3%	- באופן חלקי
	1%	- בשלילה
1	0	שיעור הפניות שנענו תוך 60 יום
1		מזה : - בחיוב
		- באופן חלקי
		- בשלילה
	0	שיעור הפניות שנענו מעבר ל-60 יום

* בניגוד לעבר סיווג הפניות למידע ע"פ "חוק חופש המידע" (סעיפים 1 ו 7 בחוק) הנכללות בריכוז זה יעשה רק בקשר לפניות ישירות (ובכתב) ולא בעניין פניות לקבלת מידע כלשהו.

מיון התשובות שנענו בשלילה, או באופן חלקי, לפי העילות המפורטות בחוק, בשנת 2008 :

מספר הפניות שנענו בשלילה	העילה
0	מטעמי סודיות - לפי חוק
0	מידע לא זמין
0	לא רלוונטי לבנק
0	מידע זמין חלקית
0	נתונים לא באחריות המחלקה
0	שונות
0	סה"כ

מספר עתירות שהוגשו על החלטות הממונה - 0

ביצוע תקציב הבנק לשנים 2007 ו-2008

<u>במיליוני ש"ח ובמחירים שוטפים</u>		
2008	2007	סעיף ההוצאה
498.3	470.2	א. סך ההוצאות ללא הדפסת כסף
572.2	525.8	סך ההוצאות כולל הדפסת כסף
297.0	280.9	א.1. עלות העבודה
155.1	143.2	א.2. עלות הגמלאים
46.2	46.0	א.3. שוטף
12.5	11.9	אחזקת הבנק
11.8	13.6	אחזקה ותפעול מערכות המחשוב
0.7	0.9	אחזקה ותפעול סניף המטבע
0.1	0.3	הקמת חטיבה למידע וסטטיסטיקה
0.7	0.1	באזל II
22.0	19.3	הוצאות מנהליות
-1.5	-	מוסדות בין-לאומיים
73.9	55.6	א.4. הדפסת כסף
-7.2	-6.2	ב. סך ההכנסות
13.8	18.6	ג. סך ההשקעות
11.9	15.1	ג.1. השקעות ריאליות
8.9	12.4	השקעות מחשוב
3.0	2.7	צידוד, מכונות ושיפוצים
1.8	3.6	ג.2. השקעות פיננסיות – רכישת מניות

אתר האינטרנט של בנק ישראל

אתר בנק ישראל בכתובת: <http://www.bankisrael.org.il> מיועד הן לאנשי מקצוע, והן לציבור הרחב. האתר מכיל מגוון רב של נושאים הקשורים בפעילות השוטפת של בנק ישראל.

כל הפרסומים של בנק ישראל מוצגים באתר במקביל לפרסומם בדפוס. פרסומים אלה כוללים דוחות תקופתיים כגון ההתפתחויות הכלכליות בחודשים האחרונים (אחת לארבעה חודשים), דוחות אינפלציה (רבעוני) ודוחות שנתיים על תחומים שונים בכלכלת ישראל, ובראשם הדוח השנתי של בנק ישראל המתפרסם החל משנת 2006 במתכונת חדשה הכוללת סקירה על המערכת הפיננסית. בנוסף מוצגים באתר הרצאות ומאמרים של נגיד הבנק, מנהלים וכלכלנים, עבודות מחקר, מאמרים וניירות עמדה בתחומים שונים בכלכלת ישראל, וכן קטלוג הפרסומים המודפסים של בנק ישראל.

בשנת 2008 נוספו לאתר הבנק כמה נושאים חדשים, בנוסף לעדכונים השוטפים: תשובות לשאלות הקשורות במשבר העולמי, כללים, נהלים וחוזרים של המסלקה ומידע רב אודות הרפורמה בעמלות הבנקים והשלכותיה לגבי הציבור הרחב.

באתר קיים ארכיון היסטורי של פרסומי השנים האחרונות. הגישה אל הפרסומים היא מהירה וידידותית, וניתן לבחור פרסום לפי סוג, נושא, מחבר, ומועד הפרסום. הפרסומים הם בפורמט אוניברסלי המאפשר צפייה והדפסה בכל מקום, ובסוגים שונים של מחשבים.

בסעיף "**נתונים מידע וחקיקה**" מצוי מידע כלכלי רב המתעדכן באופן שוטף, הכולל ריביות בנק ישראל וריביות בשווקים הפיננסיים, נתונים על שוק מטבע חוץ ויתרות מט"ח, נתונים עיקריים על המשק הישראלי - כולל המדד המשולב לבחינת מצב המשק, סטטיסטיקה מקיפה (רבעונית ושנתית) על מערכת הבנקאות, מידע כלכלי אינטראקטיבי כגון האפשרות לאתר חשבונות ולקוחות מוגבלים, וכן קובצי חקיקה שונים ובהם חוק בנק ישראל, חקיקה בנקאית, צווים, והוראות שונות של המפקח על הבנקים.

לצד פעילותו בשמירה ופיקוח על יציבותם של התאגידים הבנקאיים פועל הפיקוח על הבנקים להגנה על לקוחות התאגידים הבנקאיים ולשמירת זכויותיהם במסגרת עסקיהם עמם.

עיקר פעילותו של הפיקוח על הבנקים להגנה על צרכן השירותים הבנקאיים מתבצעת באמצעות זרוע מיוחדת במחלקת הפיקוח על הבנקים, המכונה "תחום יחסי בנק-לקוח", ובשנת 2007 הושק באתר מרכז לצרכנות בנקאית, ובו מידע והדרכה ללקוחות הבנקים אודות: חשבונות עו"ש, עמלות הבנקים, צ'קים, כרטיסי חיוב, פיקדונות ותוכניות חסכון, מטבע חוץ, משכנתאות וחוזים אחידים. כן נוסף באתר בשנת 2007 מידע אודות הרפורמה במערכות התשלומים והסליקה בישראל, שעיקרה הוא הקמת מערכת סליקה מתקדמת ויעילה, בשם מערכת זה"ב.

בסוף 2005 נפתחה בפני הציבור, באמצעות האתר, האפשרות של **בירור מלוות חובה שהונפקו וטרם נפדו**. הפונה לקבלת שירות זה באתר מתבקש למלא פרטים אישיים שלו או של נפטר שהוא אחד היורשים שלו, ואם נמצאו תעודות מלווה שטרם נפדו מקבל הפונה הנחיות לקבלת דמי הפדיון.

בשנת 2005 נוסף לאתר בנק ישראל מאגר סדרות הנתונים. מאגר זה הוא נדבך נוסף במערך המידע הכולל על כלכלת ישראל שבנק ישראל מעמיד לרשות הציבור, והסדרות בו הן כלי רב ערך לחוקרים, אנליסטים וסטודנטים המתעניינים במימד האמפירי של כלכלת ישראל.

במסגרת **הגברת השקיפות** של פעילות בנק ישראל בתחום המוניטרי הוחל בפרסום הפרוטוקולים החודשיים של הדיונים לקבלת החלטת הריבית באתר בנק ישראל.

לרשות הציבור עומדים באתר **שערי החליפין היומיים היציגים**, המתעדכנים מיידית לאחר קביעת השערים היציגים על ידי בנק ישראל. כן קיים באתר מנגנון לחיפוש שערי חליפין יומיים היסטוריים למטבעות שונים, החל משנת 1977. בנוסף קיימת באתר האפשרות לקבלת סדרות של שערי חליפין יציגים

לפי בחירה של תקופה ומטבע, בצורות שונות: על המסך, בהצגה גרפית או קובץ להמשך עבודה וחישובים המחשב המשתמש.

ההודעות לעיתונות של בנק ישראל מתפרסמות באתר הבנק בו זמנית עם פרסומן לציבור. ההודעות הן מקור למידע רב אודות פעילות בנק ישראל, כולל החלטות הריבית החודשיות, פעילות מערכת הבנקאות, ונושאים כלכליים אחרים שעל סדר היום. קיים באתר מנגנון המאפשר גישה מהירה להודעות המופיעות באתר מאז הקמתו בשנת 1997, זאת על פי מיון לנושא ההודעה ושנת פרסומה. כן ניתן למצוא הודעות לעיתונות על פי מילים מתוך כותרת ההודעה או הנושא.

בסעיף "**אודות בנק ישראל**" מופיעים ההיסטוריה ותפקידי בנק ישראל, פרטים על נגיד הבנק, המשנים, ונגידים קודמים, מידע על בעלי התפקידים מרכזיים בבנק ישראל, לרבות כתובות דואר אלקטרוני **ישירות** של הנגיד ומנהלים בבנק, הסברים אודות המבנה הארגוני של הבנק, והמפה של המבנה הארגוני. הסעיף "**פניות הציבור**" כולל כתובות דואר, דואר אלקטרוני, ומענה טלפוני לפניות הציבור בתחומים שונים.

כידוע, בנק ישראל הוא המנפיק הבלעדי של מטבע ישראל. באתר מצוי קטלוג של **השטרות והמטבעות של ישראל**, החל מסדרות בנק אגלו פלשתינה ועד לסדרות השקל החדש. קטלוג זה זכה לעיצוב מחודש וידידותי המאפשר צפייה מהירה ונוחה בסדרות ובפרטים על שטרות ומטבעות שונים. הקטלוג מופיע באתר גם באנגלית. בשנת 2007 הונפק מטבע חדש בן 2 שקלים ומידע אודותיו פורסם באתר. סעיף מיוחד באתר מוקדש ל**משרות פנויות** בבנק ישראל. אם ישנן כאלה, ניתן למלא טופס אלקטרוני, ובכך לקצר את תהליך ההרשמה. הדפים למשרות פנויות הם בעברית ובערבית כאחד, לנוחיות דוברי שתי השפות.

לנוחיותם של גורמים מקצועיים ואחרים, בארץ ובחו"ל שאינם דוברי עברית, ניתן לגלוש באתר בשפה **האנגלית**. בחלק זה של האתר מופיע תרגום של חלקים גדולים של הנושאים בעברית, והוא הולך ונעשה מקיף יותר, תוך שיפורים בעדכניותו. הושם דגש בעת האחרונה על תרגום מיידית של נאומים והרצאות של נגיד הבנק, הודעות לעיתונות, וכן על הרחבה של תחום המחקרים ומאמרים פרי עטם של כלכלני הבנק.

מאגרי המידע בבנק הנוגעים לחוק הגנת הפרטיות

מס' סד'	מחלקה	שם המאגר	מיקום המאגר	שם המנהל	מספר המאגר בפנקס מאגרי המידע
1.	פיקוח על הבנקים	מושלי"כ	MF	חני שני	990036467
2.	פיקוח על הבנקים	לווים גדולים ונתוני אשראי לווה בודד	MF	ערד מאי	990036450
3.	פיקוח על הבנקים	אנשים קשורים	MF	דורית לואיס	990084933
4.	פיקוח על הבנקים	אשראי למימון רכישת אמצעי שליטה בתאגידים	pc	ערד מאי	197270
5.	פיקוח על הבנקים	חשיפת אשראי	pc	ערד מאי	196924
6.	פיקוח על הבנקים	לווים בעלי אשראי במט"ח	pc	אופירה ריבלין	621760
7.	פיקוח על הבנקים	קיפיל-פניות הציבור	pc	עודדה פרץ	700006509
8.	מידע וסטטיסטיקה	כופר	MF	עטליה דורון	880003648
9.	מידע וסטטיסטיקה	כרטיסי אשראי	MF	שלום הרשקו	990032737
10.	מידע וסטטיסטיקה	מצבת החובות	MF	יחיאל רחבי	990033061
11.	מידע וסטטיסטיקה	פעולות במט"ח מערכת פרטנית (בנקים)	MF	אלי קדוש	880006296
12.	מידע וסטטיסטיקה	פעולות במט"ח מערכת פרטנית (חלפנים)	MF	משה ברוכים	136401
13.	מידע וסטטיסטיקה	החזקות בני"ע סחירים	MF	מיכל אוחנה	991000048
14.	מידע וסטטיסטיקה	מערכת דיווחים ישירים	PC	אלי קדוש	53228
15.	מידע וסטטיסטיקה	מכשירים פיננסיים ניגזרים	PC	אלי קדוש	72601
16.	מידע וסטטיסטיקה	דוח על נכסים בחול יחידים	MF	אלי קדוש	424390
17.	משאבי אנוש ומינהל	ניהול משאבי אנוש	PC	עידית בן בסת	990026949
18.	משאבי אנוש ומינהל	ספקים - משק וגזברות	MF	איתן כהן	990026956
19.	משאבי אנוש ומינהל	משכורת	חיל"ן	יוסף פרוור	990026933
20.	משאבי אנוש ומינהל	הלוואות עובדים	MF	עידית בן בסת	990026963
21.	משאבי אנוש ומינהל	קרן השתלמות	דש	אורן חנוכה	990080912
22.	משאבי אנוש ומינהל	ביטוח רכב	PC	יוסי חביליו	990080929
23.	משאבי אנוש ומינהל	שורש וטופז	PC	יוסף פרוור	990080936
24.	משאבי אנוש ומינהל	קופ"ג - דיסקונט כלל גמל מניפה	מזרחי	יוסף פרוור	990080959
25.	מינהל מלוות המדינה	אגרות מילוות חובה	MF	איציק חן	990027304
26.	מינהל מלוות המדינה	פנקס בעלים/פרטיים שוק ההון	MF	שלמה יונה	990036374
27.	חשבות ומערכות תשלומים	התחייבויות לפנסיה	pc	גלילה קציר	700006516

פרסומי בנק ישראל

באתר האינטרנט של בנק ישראל מופיעים כל הפרסומים המודפסים, וכן פרסומים נוספים שאינם יוצאים לאור בדפוס.

דף רשימת הפרסומים באתר הוא בכתובת : <http://www.bankisrael.org.il/publheb/publheb.htm>

חברות, עלוני מידע לציבור וספרים שהבנק פרסם בשנת 2008 :

- ההתפתחויות הכלכליות בחודשים האחרונים* (אחת לארבעה חודשים, דו לשוני).
- סקר החברות והעסקים* (רבעוני).
- דוח האינפלציה* (רבעוני).
- דוח בנק ישראל לשנת 2007*.
- דין וחשבון כספי לשנת 2007*.
- מערכת הבנקאות בישראל, סקירה שנתית 2007*.
- סקירה שנתית 2007, מחלקת המטבע.
- סדרות מאמרים לדיון של חטיבת המחקר ויחידת המחקר – הפיקוח על הבנקים.
- סדרת מחקרים – סקר בנק ישראל, 81.
- סדרת מחקרים (IER) Israel Economic Review, Vol 5, No.2, Vol 6, No.1 (אנגלית).

מידע מתעדכן – דפי חילוף

- נתונים עיקריים על המשק הישראלי.
- מידע שוטף על התאגידים הבנקאיים (דו לשוני).
- שערים יציגים (ריכוז שבועי, דו-לשוני).
- תקנות המסלקה.
- הוראות ניהול בנקאי תקין.
- רשימת פרויקטים של הבנק העולמי.
- הוראות הדיווח לציבור.
- הוראות הדיווח לפיקוח על הבנקים.
- שוקי ההון והכספים, נתונים שוטפים.
- עדכונים לאוגדני מינהל מילווה המדינה.

* מתפרסמים גם באנגלית